

کتیبخانە یە کە تایبەت بە:

۱. کتیب و گوڤاری کوردی

۲. کتیب و گوڤاری بیانیی سه بارهت به کورد

📖 له تیلگرامه کە ی خۆتاندا بنووسن: @kurdica ، دوایه کرتە ی له سه ر

بکەن و ببه ئەندامی کتیبخانە ی کوردیکا.

📖 تکایه ئەم کتیبخانە یه به هاوڕیکانتان بناسین.

دیوانی

مهلا مهسه زنی

چه وهه رایی

کو کردنه وهه و ناماده کردنی عوملهاری خوسره وی

کتابی رینی و شوینی موسلمانی

« هه‌دیه‌ی کوردستان » داناوی جه‌وه‌ریی

له‌ کو‌کردنه‌وه و ئاماده‌کردنی عومه‌ری خوسره‌وی به‌م
زووانه‌ له‌ چاپ‌ده‌دری. وه‌ به‌م شیوه‌یه‌ ده‌ست‌پیی ده‌کا

ئیس‌تقلالی کورد که‌ دامه‌زراوه

بناغه‌ی له‌ سه‌ر شه‌رع داناوه

له‌ سه‌ر ئیجازه‌ی پیشه‌وا‌ی مه‌نسوور

جه‌نابی قازی ره‌ئییسی جه‌هوور

ته‌واو ده‌نووسم ئه‌سل و فه‌رعی دین

به‌شیعری کوردی ره‌وان و شیرین

(جه‌وه‌ریی ۱۳۲۲ی مه‌ئاوی چاپخانه‌ی کوردستان مه‌ئاوه)

مدرسہ جوہری
پانچ ستمبر ۱۹۷۱ء

ديوانی

مه لا حه سه نی جه وهه ریی

کۆ که ره وه :

عومه ری خوسره وی جامه ردیی

« بوکان »

۱۳۷۶/۳/۲۴ ک - ه - ۲۶۰۹ ک

به ناوی خوای میری مه زن

ناسنامه ی کتیب

ناوی کتیب : دیوانی جه وهه ریی

کوکراوه ی : عومه ری خوسره وی جامه ردینی

بلاوکه ره وه : ئینتشاراتی گوران

پت چن : ئینتشاراتی گوران

تیراژ : ۲۰۰۰ دانه

نه و به تی چاپ : چاپی به که م ۱۳۷۸

چاپ خانه ی : گلبان چاپ

لیتوگرافی : قاسملو

مافی له چاپدانه وه ی بو خاوه نیه تی

ب

« پيشه كى ئىنتىشاراتى گوران »

ئەوھى لە دلمانابوو وە ئەوھى كە پىويست بوو بەناوى بلاوكەرەوھ
بينووسىن پىشتەر ماموستا مەلا عومەرى خوسرەوى لە پيشە كى ئەم
ديوانەدا لە وپەرى زانستەوھ بەشيوھىە كى ئەديانە دەرى بىرپوھ و ھىچ
نووسىنىكى بو بلاوكەرەوھ نەھىشتوتەوھ، بەراستى ماموستا مەلا عومەر
چوتە ناو دل ھەموو نووسەر و ئەدىب و شاعىرىك، چى تيا بووھ لە زمانى
ئەوانەوھ دەرى ھىناوھ و نووسىويە تى. بەراستى زانا و شاعىرىك وە كوو
ماموستا مەلا ھەسەنى جەوھەرى دى دەبى ھەر ماموستا مەلا عومەر پيشە كى
بو بنووسى و دەرد و مەينە تى ئەو شاعىرە بەرزە، كە مىراتى زوربەى ھەرە
زورى زانايانى ئەم كوردەوارىەى ئىمەىە دەرى بىرى و ئەو ھەموو زاخاوھ
بەينىتە سەر زارى قەلەم و بەسەر كاغەزى دا ھەلپىژى كە زوربەيشى دەرد و
زامى خويە تى. جا ئىمە لىرەدا بوئە دەربارەى جەوھەرى شتى نانووسىن،
ئەم كىتەبە بە دوو بەرھەم دەزانىن لە يەك كىتەدا. يە كەمىان ئەو پەخشانە زور
جوانەىە كە لە پيشە كى ئەم ديوانەدا نووسراوھ، دووھەم يان ديوانە كەى
جەوھەرىە كە ماموستا مەلا عومەر لە مېژە لە سەرى خوى ماندوو كوردوھ
بەرھەمە كەيشى جوان ھاتوتە دى. جا ئىمەيش لىرە داواكارىن دلسوزانى
زمان و ئەدەبى كوردى وە كوو ماموستا مەلا عومەر ھەر بەرھەمىكى ئاوا
دەناسن نەختى خويان ماندوو تر بكن و بەدواى بكنون. چونكوو ئىستا
زوربەيان وان لە فەوتان و لە ناوچوونا. كوئان بكنەوھ و بو ئىمەى بەرى
بكن تاكوو ھەول بو لە چاپدانىان بىدەين و بچنە ئاو كىتەخانەى
كوردى پەوھ. ئىمە بە ناوى بلاوگەى گوران ماندو نەبوونى لە ماموستا
دەكەين و ھىوادارىن لەمە زياتر خزمەت بە فەرھەنگ و زمانى كوردى بكار
بەرھەمە كانى دىكەيشى ئامادەى چاپ بكا بە سوپاسەوھ.

سەنە (ئىنتىشاراتى گوران بەرپرس ھەسەن گوران)

دیوانی جه وهه ریی

ئه م دیوانه که له دووبهشی کوردیی و فارسی و تاک و ته رایه کیش
شیعری عه ره بی پینک هاتوه، زور له میژه بوی هه لوه دابووم و ئاواته خواز
بووم روژنیک بگا به مرفو. هیچ نه بی با ئه و لویچه که له خه رمانی به ره هه می
بابردووی جه وهه ریی به جی ماوه، به کو بکه ویته دهست هه موان و
ئه مانیش وه ک ئه وان نه بنه سه ده قه ی سه ری گوی نه ده ران. شیعره کان وه ک
توی هه رزن پرش و بلاو بوون. ئه ویش بریکی به نووسراوی و
هیندیکیشی پچرپچر و لهت و پهت له بهر ئه م و ئه و بوون. شیعره
کوردی یه کان، ئه و وه خته چونکه به رینووسی فارسی نووسراونه ته وه،
هی وابوه هه رجوژنیک بوی خویندراونه ته وه، هه رواش له بهری کردون.
بویه هه له ی زهق و شتی ناراستیان تیوه پچرا بوو. لی یان که م و زیاد کرابوو.
هی لاوه کی و نامویان تیوه هاتبو. جا منیش هیناومه ته ته له م کردون و
زریزانه و دارو جانم لی جیا کردونه وه و زرینگاندومنه ته وه و ئه ونده ی
توانیبیتم بو خوم، ده نا به به راوه ردکردنی ده ستنووسه کان و پرسیار له
شارهزا و سه رده رچوان هه له و ناراسته کانم ساغ کردوته وه و
روونکردنه وه م له سه ر نادیاره کان نووسیوه. شیعره کوردیی یه کانم
هیناوه ته سه ر رینووسی کوردی و پیشه کیم بو دیوانه که ش نووسیوه. بونه و
هو دانانی شیعره کانیشم یا له زاری ئاگالیبوانه وه، وه یان له بهر نووسراوه و
ده ستنووسه کان نووسیوه ته وه. ئیدی نه بیر و بوچوونی خوم تپدا ده رپر یون و
نه هیچیشم له و باره وه لی زانیوه! جا بویه خوم به مشکولوزمه ی کهس
نازانم گه ردنم ئازا کا! وه بال به ئه ستوی کوتوان.

منیش به ش به حالی خوم ئه م کاره م به خزمهت و ئه رکی سه ر شانم زانیوه

و نه وهندهش که بوم کرابیتو توانیستم له پیناوی دیوانی جه وهه ریبی دا خوم
ماندو کردوه. جا نه گهر به که یفتان بوو! ماندونه بی به کتان کرد یا نه کرد،
نه وه باشه دهنه سه رکونه م مه که ن چی دی له وه باشتی لی نازانم.

لیره دا

به پینوستی ده زانم سپاس له هه موو نه و به ریزانه بکه م که نه مه کداری
خویان سه بارهت به خودالیک خوشبوو ماموستا مه لا حه سه نی جه وهه ریبی به
جی هیناوه و دلسوزانه یارمه تی و ده ستگیرو زیان کردوم. به تایهت:

۱- ماموستا مه لا عه بدوللای جه وهه ریبی نه وهی ماموستا مه لا حه سه ن که
زور بهی شیعه کان نه و پینی داوم.

۲- کاک فاروقی نه دهه می که قوتابی ماموستا بوه و هه ر خوزگه خوزگه ی
بوو شیعه کانی جه وهه ریبی روژنیک بین به دیوان، بو دیتنه وهی شیعی
جه وهه ریبی له ماندویی کوی نه کردوه و له هه ر کوی به ک شتیکی
ده ستکه و تینی بوی هیناوم و کتیبی ده ستووس (به یاز) ی بنه ماله ی خویانی
له کاک په شهنگی نه دهه می بو وه رگرتووم.

۳- کاک عه لی سه لیمی (په شیو) که زورم پینو ماندو بوه. به شوین
ناسه واری جه وهه ریبی دا ته نانهت مالانیشم بو گه راوه و لای نه م و نه و
چوه. به یاز (ده ستووس) ی خوالیک خوشبوو محه مه دخانی نه حه ده داوای
بو خوازتمه وه که به خه تی زور جوانی خوالیک خوشبو مه لا مستقای
نه سه دهی سالی ۱۳۶۲ ک - م نووسراوه ته وه و که لکی زورم لی وه رگرت
نه و داوای به ریزان که نه کرا هه مویان نیو دیر بکه م، داوای داوای لیوردن و
سپاسیکی زوری دوباره، ده ستخوشبوو نیان پیده لیم و ده ستخوشانه یان بو
له خودا داوا ده که م. بوکان: عومهری خوسره وی جاوه ریبی

نمونه‌ای از دست خط مرحوم ملاحسن جوهری

و جهالت از دل و دیده دکور و انارش و صفار و کبار ایرانیان ز صوره ابواب معارف
و صنایع در تمام نقاط صحر و نزدیک مملکت ایران گشوده در رانندگی گوی پستی و برتری
و ترقی و تعالی را در میدان مسابقه از تمام اول دنیا بر آورده افراد و احاطت در نظر عدالت و درام
یگان شهریار با اقتدار خدایه ملکه با فطر سرور و دل آموخته در بر رحمت و بر رحمت غنوده
لذرم ذمه محوم و فرض حتمی است که در توالی شب و روز دست نیاز بدر بله نیاز برداشته
صوام عظمت و نعمت و سلطنت عمیقیت شایسته هلم پناه لر و احنا فراه را با انور
عالم تمنا نماید و هر کس بجهت خود در نشر علوم و ترویج صنایع و تشویق جامعه بهندیب خلاق
و دیانت و تدبیر بدین ترتیب در صحت و این و ولایت بادل پرانبط و سرور بکوشد
لذا این راهی حرام در صحت ابد مدت هر چند با قضاای کبر سن که تقریباً بصحت مرصه از سینه
زندان پیورده از خدمات بدنی نسبت بموصان میرز عقیب مانده باز در حدود امکان و
دست ریش خود در تاریخ ۱۳۵۵ قمری چری کتت عبادت و عهده حضرت شایسته از بزرگی باباست
فایسی ترجمه و بدارس وطن محبوب برای آقایان و خانمان محترم و محترمه برسم از مغانی تقدیم
و امید دارم در سایه شایسته هلم پناه خدایه ملکه در نظر آقایان معین مطبوع و مکرر استفاده
مستغین واقع شده مایه افتخار و موجب سربلندی در هر کس نام شود و هاتنی یعنی لا اله الا الله و هو حی و قیوم

بِسْمِ تَعَالَى

به بنویسد آثار ملا عمر ختروی که پیرامون تحقیق و جمع آوری
و تصحیح آثار جده بزرگوارم مرحوم ملاحض جوهری همت فرموده
اجازه دارند که آن آثار را بهر نحوی که صلاح بدانند بنفع خود
چاپ و منتشر نمایند .

عبدالله جوهری نواده مرحوم ملاحض
جوهری امام و مدرس مسجد امام شافعی

بوکان ~~کتابخانه~~

۲۰/۳/۷۶

پیشہ کی

له باوہشی نهم کوردہ واری یه ی نیمه دا زور روله و کورپہ ی
خوشه ویست په روه رده بوون که له دوایی دا بوونه ته مرویه کی هه لکه وتوو،
زانایه کی زورگه وره، نیوبانگیان دهنگی داوه ته وه و نیویان که وتوته نیو
نیوان و بوونه ته ناسیاوی هه موان. ئاسه وار و دهستکردی رهنگینی گه لیک
به نرخ و باییداریان بوه که کوپی باسی زانایانیاں گهرم کردوه و ههستی
ئینسانی به بیریان بزواندوه و خه زینه ی زمانه که مانیاں پی دهوله مه ندر
بوه و دهراوی ده می ویژه وانانیاں پی پاراو بوه. له کوردستاندا زور
کویره دنی لاری و چه په ک هه یه، نه گهر وانه بوایه کهس به سوراغی
نه ده زانین و حه وه جینی به ناسین و دیتنه وه یان نه بوو، به لام ئیستا که نه و زانا
گه وره و هونه ر و ویژه وان و ماموستا به دهست لآت و پایه به رزانه یان، له
داوینی خودا گوچ و په روه رده کردوه، نیویان که وتوته سهر زاران و
ناره زوی دیداریان بوته ئاواتی دلی هه زاران.

نه گهر مه لا عه بوبه کری موسه ننیف نه بوایه پیت وایه ریبواری کونستانی
زه نویر و به گولخه ملیوی پر له کانیاوی سهری که وتته زینی چل چه مه،
که لکه له ی چوپه چوپری چوری بگردایه ؟

یان نه گهر جه وهه ریی نه بوایه کنی گه شتی سه رشینکه و سه وزه لانی
خه مپه وین و سهیرانی ده شتی نه رمان و نه رمکردی پر له گولی به جی
ده هیشته و ده که وتته نیو پیکول و زه رده دروی زه رده دروی ئالانی ؟

به لنی له هه ر جی و دنی و شار و کویره دنی یه کی کوردستاندا زانا گه لی
زور گه وره و خوداناسگه لی پایه به رز و ماموستا پانکی نیو به ده روه و

شاره‌زای بی‌وینه‌ی و امان بون که هم‌وو خاوه‌نی گه‌نجینه‌ی به‌ره‌م و شوینه‌واری و ابون که سهر به سهر له گهل گه‌نجی قاروونی ناگوریه‌وه، هم‌وو زوریان ره‌نج کیشاوه تا‌ئه و گه‌نجه‌یان پیکه‌وه ناوه به‌لان داخیک و سه‌د داخ به هوی بیخیوی و بیخاوه‌نییه‌وه نه‌که‌س بوه ماندو نه‌بی‌یان پنی بلی و ده‌ستخوشانه‌یان داتی و له‌که‌ساسی ده‌ریان هینی، وه نه‌کوتالیشیان بابره‌وبه‌ری زیریش بووبنی و یستیاری بووه. ده‌نا خوا‌عالم راویژی ده‌میان ئەمیره^(۱) کوردی بوخارای و ده‌په‌شوکاند که میزه‌ریشی ده‌خسته سهر پینلاوان و به‌سهری رووت و پنی پینخاوس ملی رینی ده‌گرت و باش تۆزی نه‌ده‌شکاند.

جا له بهر ئەوه به‌شی زوریان که‌مته‌رخه‌میان کردوه و به‌ده‌ست ره‌نجه‌کانیان نه‌چاراون و گرد و کویان نه‌کردوون، شته‌که‌ش چونکه‌هی خو‌مالی بوه خه‌لکیش به‌هیندیان نه‌گرتوه و ئەو بایه‌خه‌ی بو‌هی لاوه‌کیان داناوه بو‌ئه‌میان دانه‌ناوه. ههر تۆزه‌ی به‌ده‌ست یه‌کیکه‌وه و ههر تیتوله‌ی له‌که‌لین و قه‌له‌شه دیوارینک ته‌پپوه. جا ئە‌گه‌ر ئەو‌پپاوه مه‌زنانه و ئەو خاوه‌ن ئاسه‌واره گرانبایی‌یانه، روژینک، ماوه‌ی مانه‌وه‌یان دوایی هاتوه و مالاوایی‌یان له‌جی‌ماوان کردوه، ئیمه‌ی له‌گوینی گادا خه‌وتوو، کاتی دیتومانه داره‌ته‌رم له‌گورستان ده‌گه‌ریته‌وه، تازه‌تی‌گه‌یوین که‌کوشکی

۱ - مه‌به‌ست ئەمیر نه‌سری کورپی ئە‌حمه‌دی سامانی کورده که‌دوای چوار سال مانه‌وه له‌بادغیسی هه‌رات به‌بیستی هه‌لبه‌سته‌که‌ی (بوی جوی مولیان آید همی ...) رووده‌کی وای لێ هات به‌پنی پینخاوسی خوی خسته‌سهر و لاخ و به‌ره‌و بوخارا رکینی لێدا.

سامانی نه ته وه که مان چ قه واره یه کی تی بووه و چ خاوه ن گه نجیکی ئایینی
 و نه ته وایه تیمان، له دهست چوه، جا کابرا کوته نی (دوای باران که په نک)
 که وتوینه ته له نه ژنودان و په کو په کو! کۆته لمان بو رازاندونه ته وه و
 هه لمان کیشاون و به شان و باهومان دا هه لکه وتون و که وتوینه ته به یت و
 بالوره هه لبهستن، هه ر بو ئه و پیاوه زانا و هونه ره به رز و ئینسانه بلیمه تانه
 که به راستی هه لبهست و قه سیده یان ئاوینه ی بالاروانی خووخده و نه ریت
 و سروشتی عه شیره ته کانه، به لان له نیو ئیمه ی خو خوری هی خونه ویستی
 دهم هه راشه دا، له بهر نه داری و هه ژاری رایه ل و پویان لی تیک چوو بوو!!
 هه ر وه ک خوالیخو شبوو موفتی پینجوینی ده فه رموی.

پیاوی گه و ره مان نایه ته بهر دل
 تاکوو ئه و روژه ی ئه چیته ژیر گل
 ئینجا بوی ئه گرین به جوش و به کول
 قه بره که ی ئه که یین به باخچه و به گول

زانای پایه به رز و کۆمه لناسی تاقانه و که له هونه ری هاوال و هاوچه رخی
 جه وهه ری، ماموستا مه لامارنی کۆکه یی ده لی:
 من و فازلی موکوریانی (جه وهه ری) که پادشای ملکی قسه ره وانین، له
 بهر بی نانی و بی ناوی و رهش و رووتیی مه رگ به ئاوات ده خوازین. نه
 خو مان به هیند ده گیرین و نه کوتالیشمان بره وی هه یه. له کۆمه لیکدا که تیر
 ئاگای له برسی نی یه و باو باوی هه ر و گیف و خو هه لکیشانه و تیر
 خواردنی دارا سه ره رزی نه داره، ده ی داماویی چون چاری دی و ده ردی
 هه ژاری به چی ده رمان ده کری.

خسرو کشور عزلخوانسی
منم و فاضل مکریانی
اول این بنده شاعر معروف
حسن جوهری لقب ثانی
مامهاباد و او بقهر آباد
هر دو در غایت پریشانی
هر دو افتاده همچو در بصدف
در تیره قعر بحر ظلمانی
او ز بی برگگی و ز بی چایی
من ز بی آبی و ز بی نانی
مقتدر نیستم که یکروزی
خوانم او را برسم مهمانی
با گروهی ز اهل فضل و کمال
دوستان موافق و جانی
یک نهار مفصل و مملو
از طعم بسدیع الوانسی
زایسد الوصف قابل تمجید
یک نهاری بسود حسنجانی^(۱)

۱ - ولای نام غزله له بهشی فارسی کتبه که داده اند

۲ - حسنجانی : مقصود از حسنجانی، حسن خان قاریوا پسر عظام السلک
است که گویا در سخاوت و مهمانداری و سفره الوان زیاده عسوم و

این همه فاک و فیک و هیت و هوت
کی میسر شود به آسانی
مرض فقر را نمی بینم
بهر او دوا و درمسانی
غیر رفتن بسوی دار بقا
غیر هجرت ز عالم فانی

هر بو نه و زانا به دسته لاتانه‌ی که تا دوینی بوو له بدر رووتی و ناچارایی
په نایان ده برده بهر کابرای میشک پووچه‌لی دستبری مفته خور، که
عهبای کون و په رپووتیان بو بنیری اله بهر قهرزداری رویان له چولی
ده کرد.

روو له بازاری ده کهم نه مجاره نه ربایی ته لب
هر که سی تووشم ده بی داوای دراوم لی ده کا

بو قهند و چای مندالی تامه ز رویان په نایان ده برده بهر که ریمی له چهر!!!^(۱)

ضرب المثل بوده است.

۱ - که ریمی له چهر: مه بهست میرزا که ریمی شاتریی سابلأغه که پیاوینکی
زور ساماندار و دسترویشتوو بوو. ماموستا مه لا ماری کؤکه یی شیمریک بو
میرزا که ریم داده نی و بوی ده نیری شتیکی بداتی، میزا که ریم که شیمره که ی
ماموستا ده پینی ده لی: نه ری نه وه مه لا ماری نه قسه هیچه که و پووچه کانه
چی په ده یلی و نیوی ده نی شیمر؟! خو من له وانه چاتر ده زانم. هه تا دهستی
ده گری شیمره کان فری ده دا و ده لی: نه خیر نه وه لالا نه شتم هه په پیده من و نه
هیچ! ماموستاش که وا ده زانی ده فهرموی: نه گهر سه د هیندی دی مندالم
چاوه پروان و دسته پروانی نه م و نه و بن، نه گهر مال و مندالی رهش و رووتم بو

ده چمه مالی مال و مندال دین و ده وره م لی ده ده ن
یه ک ته مننای قهند و چا، یه ک نان و ئاوم لی ده کا
هر بو نه و پیاوه به گه وه ره رانه ی کاتی بیری ژیر سینه ری داری تووبا هه لیان
ده گری ده ستی به هیزیان به هه شتی پر له حوری دووره ده ست ده کی شته
خواری و رینگا بو پیاوی هه ژار^(۱) نزدیک ده کاته وه !! به لان له عه یهت

ژه مه نانیک و پیاله ماستیک وه ک خوم سو مایی چاویان دابنی، ته گه ر ناچاریم
بچمه بتخانان و کپنوش بو بتان به رم، ته گه ر په نا به رمه به ر گاوران و بو سوال
درگا به درگا بگه ریم یان ته گه ر کولولی و هه ژاری ته وه نده ی دیکه ته ته رپنچم
که ن و ده ره تانم لی بپرن، شهرت بنی به شهرتی پیاوان جگه له که ریمی کارساز
هانا نه به مه به ر هیچ که ریم نیویک. چونکه بو ره که ریمان تیکرای له که پرامهت
نه بانن !!! ده نا پیاوی وه ک من له نیویان دا ئاوی لینه ده قه و ما !! ماموستا تم
سکالایه ی له و پینجینه شیعره فارسی یه ی خواره وه دا ده ربریه وه :

گر روم دیر و برم سجده به لات و به منات
ور ز مشرک طلبم فطر و زکات و صدقات
ور ببندم به هر شش جهتم راه نجات
نروم درگه اشخاص مسمی به کریم
جز کریم که کریم است و رحیم است و رفیع الدرجات
۱ - هه ژار ده لی :

لیم بوته مه ته ل به هه شته جیگه ی حووره
هه نگوین و که ره و شیر و مه ی و کافووره
با ئیمه به مه ی لیره به هه شتی ساز ده بن
تا پیاوی هه ژار ده گاته به غدا دووره

سه‌رما و سۆل و کرپوه و باده‌وهی خاتوزمه‌هریر و که‌سیره بوونی مندالی
جگه‌رگوشه‌یان، ناچار بوون بو سوالی ورده و ته‌پاله و ناوردوو،
قه‌سیده‌ی وه‌ک نه‌لف له‌یلا به‌به‌ژن و بالای کابرای خوین‌تالی ده‌غهل و
قه‌لب و رووکه‌شدا هه‌ل‌بلین !!

جا نیمه‌ی به‌ قسه‌ زورزانی به‌ کرده‌وه هیچ نه‌زان، هیچ له‌ دست‌نه‌هاتوی
خو به‌ زل‌زان زور بلینی که‌م کرده‌وه، زیندوو نه‌ویستی مردو په‌رست له
په‌نای کوره‌ی قه‌لاشکاریی وه‌یان له‌ ژیر کورسی گهرم و گوری به
که‌م‌ره‌نیلدراو، به‌ شه‌قه‌ی شه‌ویلکه‌ی سریان پی‌که‌نیمان ده‌هات و به
زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی پر له‌ ته‌وسه‌وه ده‌ستمان ده‌قوچاند و پیمان ده‌کوتن جا
چون ده‌لین سارده‌ خو‌گول ناچنی؟! تا له‌ برسا مردن و له‌ سه‌رما ره‌ق
هه‌لاتن و میشیکیشمان میوان نه‌بوو !! به‌لان پاشان که‌ ته‌می به‌رچاومان
ره‌ویوه و هاتوینه‌وه سه‌رخو و له‌ نه‌مانیان ئارخایه‌ن بوین و زانیومانه‌ کار له
کار ترازاو، به‌ تالووکه‌ که‌وتوینه‌ته‌ که‌لین و قوژبن پشکنین و گه‌ران به‌ دوا‌ی
ته‌وانه‌ی له‌ ترسی دوپشکان خراونه‌ته‌ کونه‌ مشکان، وه‌ یان که‌وتوینه‌ته‌ له‌م
و له‌وی له‌ خو‌بی ئاگاتر پرسین بو دوزینه‌وه و کو‌کردنه‌وه‌ی ئاسه‌واری
پرش و بلاو و گوی پینه‌دراوی خودالیخوشبووان !!

یه‌کنی له‌و زانا‌گه‌وره و هونه‌ره به‌ ده‌سته‌لاتانه‌ی که‌ نیو و نیویانگیان،
دیوناسی زانا‌دوست و هونه‌ر و زانست ویستان و کوتراویان شه‌و چه‌له‌ی
کو‌ری میوان و دیوه‌خانان بو، به‌لان تا ماوون تی‌یان هه‌له‌نگوتوین و پاش
مردن سورانیمان بو شین کردون، خودالیخوشبوو ماموستا مه‌لا حه‌سه‌نی
جه‌وه‌ریی به‌.

مهلا حسه‌نی جه وه‌ریی کی یه ؟

مهلا حسه‌ن کوپی مهلا عه‌بدوللای زه‌رده‌درووه. باپیری جه وه‌ریش مهلا حسه‌نی زه‌رده‌درووه. مهلا عه‌بدوللا و مهلا حسه‌ن بو‌یه به زه‌رده‌درووه به‌ناوبانگ بوون چونکه خه‌لکی دینی زه‌رده‌درووی لای ئالانی سه‌رده‌شت بوون. دایکی جه وه‌ریی نیوی شایجان و خه‌لکی باینده‌ریی لای سابلاغ بوه. جه وه‌ریی کوپ و کچینکی ده‌بی، کچه‌که‌ی ته‌مه‌نی لاوی به‌سه‌ر نابا و جوانه‌مه‌رگ ده‌بی. کوپه‌که‌ی نیوی مهلا عه‌لی بووه که نه‌ویش له ده‌ورو به‌ری ته‌مه‌نی چل سالی داده‌مری. مهلا عه‌لی کوپ و کچینکی بووه که ئیستا ماون. کوپه‌که‌ی نیوی عه‌بدوللایه و ئیستا مهلا و ده‌رس بیژی مزگه‌وتی شافیعی بو‌کانه، که من ئیستا نه‌و کورته به‌سه‌ره‌اته له زمانی نه‌وه‌وه ده‌نووسم، جا نه‌گر ناته‌واو و گری و گولی تیدا بی نه‌وا نه‌هر نه‌هنده‌ی لی‌زانیه و منیش هیچم لی نه‌زانیه. نه‌گر که سیکیش له باره‌وه شاره‌زایی باشتی بی و ده‌ستگیر و ییمان بکا، زور جینی سپاسه.

جه وه‌ری له سالی ۱۲۵۴ی هه‌تاوی داله دایک بووه و له سالی ۱۳۳۷یش له ته‌مه‌نی ۸۳ سالی داله گوندی کویره‌گویزی گه‌وورکی سه‌قز، له مالی مهلا سالی برای کوچی دوایی کرده و هه‌ر له‌وی نیژراوه. جه وه‌ریی ماموستایه‌کی زور به‌رز و زانا بوه. زانست و عیلمه‌کانی نه‌و سه‌رده‌مه‌ی به‌ته‌واوی خویندوه و به‌پله و پایه‌یکی زور گه‌وره‌ی زانستی گه‌یوه و شاره‌زایی یه‌کی باشی تی‌یاندابوه جه وه‌ریی به‌فه‌قی یه‌تی له دینی جامه‌رد (زیدی نووسه‌ر) ی ناوچه‌ی بو‌کان له لای مه‌لا شه‌مه‌ددینی شیخولیسلامی، (بنه‌ماله‌ی شیخولیسلامی بنه‌ماله‌یه‌کی گه‌وره‌ی ئایینی و

مه‌لای زور زانا و نیوبه‌ده‌ره‌وه‌یان بوه. وه‌چه‌ی نه‌و بنه‌ماله نیستا زورتر له بانه و سه‌قز و ده‌وروبه‌ر نیشته‌جین) وه‌له‌دینی عه‌مبار هر له‌و ناوچه‌یه‌له‌ لای حاجی مه‌لا شه‌فیعی بابی ماموستا مه‌لا حیسامه‌ددینی بوکان، وه‌له‌ لای مه‌لا عه‌بدوپرپه‌حمانی که‌یانی مه‌لای مزگه‌وتی سووری سابلاغ خویندویه، که‌ته‌وانه‌ش ماموستای زورگه‌وره و به‌نیوبانگی ناوچه‌بوون. هر وه‌ک بو خوشی له (قه‌سیده‌ی) ناموزگاریی و پارانه‌وه‌که‌یدا ده‌ی درکینی ماوه‌یه‌کیش چوته‌عیراق و له‌که‌رکووک و سوله‌یمانی و هه‌ولیر خویندویه‌تی. به‌لان ته‌وه‌نده‌ی پنی ناچنی که‌لکه‌له‌ و بیری وولاتی خوی ده‌که‌ویته‌سهری و ثاره‌زوی دیمه‌نی جوان و ئاو و هه‌وای چیای سه‌ربه‌رز و سه‌یرانگای دل‌رفین و خه‌فت تارینی ئاویده‌ری^(۱) شاری سنه، هه‌لیده‌گری و گه‌رمای که‌رکووک و سوله‌یمانی به‌جینی دیلنی و دیته‌وه و ده‌چنی له‌حوجره‌ی مزگه‌وتی دارولئیحسانی ته‌و شاره‌جینگا ده‌خوازیته‌وه و داده‌مزرئی و له‌وی ده‌ست ده‌کا به‌خویندن. جه‌وه‌ه‌ریی دوا‌ی ته‌وه خویندنی مه‌لایه‌تی ته‌واو ده‌کا و ده‌بیته‌دوازه‌عیلم، ئیجازه‌ی^(۲)

۱ - ئاویده‌ر کینویکی به‌رز و جوانه‌که‌کانی شه‌فا سه‌رچاوه‌ی دلنی ته‌پری ته‌وه و له‌باشووری سنه‌دا هه‌لکه‌وتوه و سه‌یرانگای زور خوشی خه‌لکی ته‌وی به‌. شار نیستا سه‌ری کردوته‌سه‌ر باوه‌شی.

۲ - به‌داخه‌وه‌نه‌مزانی له‌کوی مه‌لایه‌تی ته‌واو کردوه (ویده‌چنی له‌سنه ئیجازه‌ی وه‌رگرتینی) و له‌خزمه‌ت کام ماموستاش ئیجازه‌ی وه‌رگرتوه‌! له‌مه‌لا عه‌بدوللای نه‌وه‌ی جه‌وه‌ه‌ریم پرسی ماموستا له‌کوی ئیجازه‌ی وه‌رگرتوه‌؟ کوتی نازانم!! کوتم ئیجازه‌نامه‌که‌ی له‌کوی به‌؟ کوتی نه‌ماوه!!

مه‌لایه‌تی وهر ده‌گری و دینه‌وه و له‌گونه‌که‌ی خویان که ده‌لین
 باخچه‌ی فه‌یزوللابه‌گیی بوه، ده‌بیته مه‌لا. جه‌وهه‌ری له‌م دی‌یانه‌ی
 خواره‌وه مه‌لایه‌تی کرده: جامه‌رد. باخچه. ئالبلاغ. ترکاشه، شاریکه‌ند.
 قاره‌وا، قازانتا، قادراوا و نیسکاوا (ئه‌م دی‌یانه له‌ ناوچه‌ی بوکانن).
 قالوی زه‌ندان زگدرپاو (ئه‌مانه‌ش سه‌ر به‌ سابلانغن). له‌ بری جیش فه‌قنی
 راگرتووه و ده‌رسی کوتوته‌وه جه‌وهه‌ریی هه‌ر وه‌ک مه‌لایه‌کی زور زانا و
 گه‌وره بوه، هونه‌ریکی به‌ده‌سته‌لات و بیروورد و شیعر ناسک و ره‌وانه. له
 ده‌ریای شیعی کوردی و فارسی و عه‌ره‌بیش دا، مه‌له‌وانیکی به‌هیزو
 چالاکه. به‌زمانی خه‌لکی شیعی کوتوه. ووشه و زاراوه‌ی نه‌ونده جوان و
 ره‌سه‌نداری هه‌لبژاردوه که په‌نگه که‌س نه‌کردوبی. ده‌سته‌لاتی زوری
 ماموستا، له‌ بواری شیعر و هه‌لبه‌ست‌دا و لیها‌تویی و پله‌ی به‌رزی زانیاری
 نه‌و، ده‌بی له‌ ئاوینه‌ی هونه‌راوه‌ی کومه‌لناس و که‌له هونه‌ری هاوچه‌رخس
 جه‌وهه‌ریی، ماموستا مه‌لا ماری کوکه‌یی دا، ته‌مه‌شاکه‌ین که به‌ کوردی و
 فارسی روی تیده‌کا و پی‌ی ده‌لی،

دل سه‌لامت لیده‌کا چاووم عه‌زیزم جه‌وهه‌ریی
 گه‌رچی جیسم و سووره‌تی ئه‌مما سه‌راپا جه‌وهه‌ری
 ایکه در آفاق و اقلیم فصاحت گستری
 صف زده بر درگه‌ت چون بندگان صد انوری
 ریزه خواری سفره طبع‌ت هزاران بونواس
 خوشه‌چین خرمنت یغما و ما و عنصری

از برای آنکه لاف همسری با تو زند
 چاره دیگر نباشد جز رجوع قهقری
 می نویسم دمبدم بر صفحه رخسار دل
 آفرین بر جسم و جان و جوهرت ای جوهری
 نه و کاتهی ماموستای جهوهه‌ریی له سنه ده‌خوینی، میرزاعه‌لی
 موعته‌مهدی کوردستانی که له خه‌تخوشیدا به نیو بانگ ده‌بنی و شاعیریش
 بوه، له نزدیکه‌وه به‌پاده‌ی زانایی و گه‌وره‌یی ماموستا و سوار چاکیی
 مه‌یدانی شیعر و هه‌لبه‌ستی، نه و شاره‌زا ده‌بنی و باش ده‌ی ناسی، تاوای پیدا
 هه‌لده‌لی:

ای مهین سالار دوران ادب ملاحسن
 جوهری کز فکر بکرش عالمی شد جوهری
 حافظ و سعدی شیرازی و سنائی و حکیم
 بیدل و فردوسی و جامی، رضا و عنصری
 زنده بودندی در این ایام کی یارای آن
 داشتندی در هنر گویند لاف همسری
 دلبر موزون و زیبا در کجا باشد زند
 با یکی از شعر او یک ذره لاف دلبری
 صرفه برده گر دو صد درو گهر را داده است
 در بهای هر یکی از بیت نغزش مشتری
 من که آن قدرت ندارم در بهای شعر او
 جان و دل دارم فشانم تا ابد در چاکری

دم مزن از شعر و هان هشیارباش ای معتمد
ختم بر فکر دقیق جوهری شد شاعری

کاتی نووسراوهی فارسی ماموستا ده خوینیه وه، بونی گولستانی سه عدیت
به سهردا دی! نه گهر ته مه شای ده ستردی ره نگینی نه و پیاوه ده که ی که به
عه رهبی نه خشاندویه تی (قُس بن ساعده) ت دینه به رچاو! خو نه گهر
ویستت تاسه ی دهرونی که یلت به شیعیری به تام و ئاوداری کوردیی
جه وهه ریی بشکینی، له نه کاو ته مه شا ده که ی نه و له سهر جو گه له شیر ی
که وسهر به سیبه ر و بهری داری تووبا خه نی بوی و له کوشکی بلووریندا
ده ست له ملانی خو ریی به هه شتی. جه وهه ریی به سهر میژووی کون و
تازه ش دا شاره زایی یه کی باشی بوه و کون و قوژبنی چاک پشکنیوه، له و
چهند هونراوه یه دا که له مه ولا دی و هی پارچه هه لبه ستیکن، ده رده که وی که
ماموستا چهند جوان میژوی زانیوه و به وردی ئاگای له سهر و بهری بوه.

بیاور ساقی سیمین بدن جام سرور آور
بگه صبح بیرون ساز از دل غم، خمار از سر
تو ای مطرب بزن یک پنجه بر تاری به یاد یاز
مغنی خوان نوائی را به یاد خسرو و قیصر
یکی مجلس بیارائید و شمع جمع روشن کن
گلاب و عطر افشانید و عودی ریز در مجمر
ببزم ما، بخوان امشب نکیساو باربد هر دو
بکام دوست میگردد بحمدالله مه و اختر

کیومرث و ز هوشنگ و ابا طهمورث و جمشید
فریدون، سلم و تور و ایرج و بهرام بانوذر
انوشیروان و خسرو، نادر و شاپور و شاعباس
ز کیکاوس و کیخسرو ز دارا و ز اسکندر
امیران اروپا تا سلاطینان عثمانی
ز اول تا نهایت پادشاهان عجم یکسر

جه وهه ریی له سالی ۱۳۵۵ی کوچی مانگی دا به شی عیباداتی فیهی
حه زرتی شافیهی بو هاوولاتیانی شافیهی مه زه بی خوی به شیعی
فارسی ره وان و ساکار و هرگیراوه ته وه. کاتی کتیه که ی ته واو ده بی دینی
پیشکیشی ده کا به قوتابخانه ده وله تیه کان و له گهل نامه یه کی زور
ماموستایانه ده ی نیری بو ره زاشا و داوای لیده کا که چاپی که ن و بیده ن به
قوتابخانه کان تا مندالان و ماموستایانی شافیهی مه زه ب، به تایهت
قوتابیان و ماموستایانی ناوچه ی کوردستان بیخوینن و که لکی لی وه رگرن.
له نامه که دا به ره زاشا ده لی له و هه مو ئه رکه ی به سه رسانی هه موو
هاوولاتیه که وه یه که بو هاوولاتیه کانی خوی به جی ی بینی، منیش به ش به
حالی خوم ئه وه ی له ده ستم هاتوه به جیم هیناوه و ئه وه به شانازیشه وه
پیشکیشی ده که م. تا ئه وه خولایه گه ردنم نازا که ن و مشکولوزه مه یان نه بم!
به لان ره زاشا چونکه دوزمنی قین له دلی کورد و مه زه به که شی بوو، نه لی ی
وه رگرت و نه بوی چاپ کرد و نه گویشی پیدا!

جه وهه ریی هه رواله سالی ۱۳۶۸ی ک - م شدا عاقیده ی تیمان و ئیسلامی
به دو شیوه ی کوردی په تی و فارسی ساکار به شیعر هونیوه ته وه و دایناوه.

مه ولودنامه په کیشی به هونراوه و په خشانیکی ره وان و جوان به کوردیی نووسیوه. جگه له وانه ماموستا هه لبه ست و هونراوه په کی زوری به کوردیی و فارسی بوه که بریکی که می دیاره. له خه رمانی شیعیری بابر دوی جه وهه ریی که وه ک توی هه رزنی لیهاتبو، نزیکه ی پینسه ت و سی شیعیر نیکم خر کردوته وه و پیشکیشی خوینه رانی عزیزم کردوه. شیعیری جه وهه ریی، نه وانه ی که به ره می جه نگی شایی به خوبون و دلخوشی به ژیان و جوان دیتن و جوان ویستی و خوشه ویستی و نه ویندارییی یه، وه هه روا نه وانه ی که هی هه ره تی هونینه وه ی شیعیری ناسک و ناودار و به تام و بون و هی جه فه نگی و گالته و گه په، یان هه ر تیداچون و نه ماون، وه یان که وتونه ته لای نه م و نه و و هیشتا کونه بوونه ته وه که به تیکرا بیخه یینه به رده ست خوینه رانی به ریز.

هیوادارم نه وانه ی نووسراوه، یان هه لبه ست و ناسه واری جه وهه ریی یان له لایه دلسوزانه یارمه تی بکه ن و نه و ناسه وارانمان بو بنیرن. به لکو به یارمه تی هه موان هه موی بکه ویته ده ست هه موان .

مه لا حه سه نی جه وهه ریی خوی به خه لیفه و مه نسوبی بنه ماله ی مه زنی کوردی ساداتی نه هری زانیوه و نوگری په کی زوری به مالی حاجی سه ید عه بدوللای شه مزینی بوه. جا بوپه به خه لیفه مه لاهه سه نی جه وهه ریی به نیوبانگ و ناسراوه.

جه وهه ریی له ته مه نی حه فتا و یه ک سالی دا تووشی جه رگ سووتان ده بی، هه روه ک له پیشدا کوترا مه لا عه لی کوپری له جه نگی مه لایه تی دا ده مرئ! مه لا عه لی که مه لایه کی باش و ته نیا یادگاری ژینی پر مه راره تی جه وهه ریی یه، وه ک هه ودایه کی ناوری شمین دلی باوکی پیر و زورهانی به و

مانی پر له نه مانه وه، به ستوته وه ا جا بویه به مردنی مه لاعلی ژیانی پر پیتی
 نه و پیاوه زانایه به ته واوی ده شیوی، ئیدی دلخوشیکی به ژیان نامینی و
 سه رچاوه ی رووناک و زولالی بیری پر گه واهیراتی لیل و لیخن ده بی. دنیای
 لیده بیته گوړنکی ته نگه به ری ره شی پر سام که ته رمی ژینی سارده وه
 بوی گوړه وشار ده دا ا مالی لیده بیته گر توخانه یه کی تونا و توونی عه ستم
 که له بهر ئیشی له شی نه شکه نجه دراوی زاماری تیندا ئو قره ی نی یه ا وای
 لی دی واز له هاوال و هاوبه شی روژانی خوشی و تالیی ژینی به سه رچوی
 دینی و به سه ری پیری هاوسه ری ته مه نی لاوی و پیری ته لاق ده دا و
 ماله که ی پرش و بلا و ده کا. وه ک نه وه که بیه وی له داخی دنیای پووچهل
 خوی به ریته وه سه ر دوخی پیشوو. رووت و قووت له سه ر لووتکه ی
 تروپی ته مه نیه وه چاویک به شریتی عومری رابوردوی دا ده گپری و سه ر
 گوزه شته ی ناهومیدی خوی ده ور ده کاته وه. ده پروانی نه وا روژی ته مه نی
 ده می به که له وه ناوه. جهرگی سووتاوه، ژینی شیواوه، مال و حالی نه ماوه!
 بارستایی خهم له دلی شکاویدا وای قورسه به ستوه، پشوی لی بر اوه!
 جانا زانم هونه ر که ده لی :

له سه ر^(۱) بستوی ژیان وه ک داری چاکی
 به ته نیا مامه وه بی بهرگ و بی بهر
 گه لی بی تینتره تاوی هومیدم
 له زه رده ی روژپه ری مانگی خه زه لوه ر

۱ - نه م چوارینه هی کاک موحه مه دی نووری (عه تریی گولولانیی)
 هونه ری بیرووردی بوکانی یه .

له هانای ده می له گو که وتوی جه وهه ریی هاتوه و هاواری له گه روگیراوی
تهوی ده ربرپوه یان خو کراسیکه به به ژنی خوی برپوه و پر به بهری همو
به گه وهه رانی کورده واریشه !!؟

هر چند هیوای پتهوی جه وهه ریی به خودا و بروای قایمی نهی ده هیشت
له به رانبه ری کوسپ و قورتی باری ناله باری ژیانیدا، جا با نه ونده تفت و
تال و برستبریش بی، وره به رداو ناهومید بی، به لان عیسان، عیسانه، با
حه زره تی ئاده میش بی هر ده بی له شه ری شه یتان بترسی،
نه کاسه رهنگری داو به سه ر زه لله ی په رینی. جا به ناچاری بو دامرکاندنی
گری دلی پر له کولی، به ره ولای پیری ده ستگیری، ملی ری ده گری و هانا
ده باته بهر خانه دانی نه هری و ده چیته خزمه تی حاجی سه ید عه بدوللا.
ئیدی ده ست له داوینی دنیا به رده دا و ده یه وی دواین روژه کانی ژینی له
ئاو ابوونی له وی به ریته سه ر و بمینیته وه ! حاجی سه ید عه بدوللاش که
جه وهه ریی زور خوش ده وی و پله و پایه ی به رزی زانستی و هونه ریی
ته و باش ده زانی ریز و حورمه تیکی زوری لیده نی و وه تاغ و مه نزی
تایبه تی بو ته رخان ده کا و زور باش ده ستی قه دری لیده نی. جه وهه ریی
هر چند واهاتبو که هه توانی دلی برینداری له وی گیر خاو پاش ماوه ی
ته مه نی له وی به ریته سه ر! به لان پاش ماوه یه ک بیر و تاسه ی برا و نه وه کانی
ده که وینه سه ری و دینه وه بو کویره گوینز، بو مالی مه لاسالهی برای و تا
دوایی ژیانی له وی ده مینیته وه.

به روار ی ۱۳۷۶/۳/۲۴ ک - ه ۲۶۰۹ ک .

بوکان - عومه ری خوسره ویی جامه ردیی

(بهشی کوردیی)

له دیوانی

مه لا چه سه نی چه وهه ریی

« په سنی پیغه مبه ر » (د - خ)

ئسه سمانی شه ریفی شه ره فی عه رشی به رینه
مو متازه له خه لک ئه حمه ډه مه حمو وده ئه مینه
ته شبیهی قه دی ریک و دلارای په چی کم
هه رچی که بلیم چاتره بالاتری نینه
یا ره ب مه که ئه م سینه مه خپالی له خه یالی
بی قیمه ته ئه نگوشته ری خالی له نگینه
مسه لمانی سوله یمانه ده بی عوممهری چی بی
فارو و قیکه مل باده ری شه ی تانی له عینه

حسه به ش خادیمی درگاهی بیلالی
که متر خه ده می خادیمه کانی شه هی چینه
شه رحی دهره جه ی گه وره یی یارانسی چ نادهم
جه واده، خوداداده، ئه ده ب زاده، مه کینه
میعراجی به یه ک دم له شه وی تار و سیا دا
سوور هینه ری سهر بو به شه ری واقیعه بینه
هر تا ده گه مه خزمه تی، بی وه قفه برا که م
به م مه ره مه ساریژی که م ئه م هه مووه برینه
خاکی دهری پارامی دله دائیمه جیی بی
بی به ش نه بی به لکو له عه تای ئه م شه هی چینه
به م شه و قه وه عه زمی سه فهری ملکی سه با که
قه سدی سه فهری وا به ری عه زمیکه مه تینه
سوزیکه له دل دایه، دل ئاوایه، بلیسه ی
پر شنگیکه له و نووری دره خشانی مه دینه
شه و قی ئه وه توشه ی سه فهری (جه وه ری) هه رده م
ئه و شه و قه حه یاتی منی غه مبار و حه زینه

« ئاموژگاری و پارانه وه »

ئه‌ری ئه‌ی نه‌فپسی بی شه‌رم و چه‌یاتا که‌ی هه‌وه‌سرانی
هه‌تا که‌ی غه‌فله‌ت و سستی، هه‌تا که‌ی جه‌هل و نا‌دانی
هه‌تا که‌ی پیره‌وی شه‌یتان و ریگه‌ی خوار و خپچه‌ده‌گری
هه‌تا که‌ی سه‌رکه‌شی و فیسق و فجور و کبیر و توغیانی
له‌ بیرت ماوه‌ ده‌وره‌ی زینده‌گانیت چون به‌ سه‌رداهات
له‌ مندالیه‌وه تا عه‌سری پیری و عومری نو‌جوانی
سه‌راسه‌ر بو‌ت حساب‌که‌م عومری شیرینت چلۆن پابرد
چلۆن لات‌دا له‌ ری‌ی حه‌ق، که‌وتیه‌ ری‌ی تاریک و زولمانی
نه‌بو‌ دنیا نه‌ بو‌ عوقبا به‌ کاری خو‌ت و که‌س هاتی
نه‌ قه‌ول و فی‌علی چاکت بو‌و له‌ هه‌ر دو‌ لاوه‌ پخوسرانی
له‌ به‌ر قاپین و مه‌زره‌ق دا‌کو‌تان و خازه‌لی و بازی
به‌ مندالی نه‌ چوو‌یه مه‌ده‌سه‌ی ته‌حسیلی ئینسانی
به‌ روژ می‌شین و توپین سه‌نه‌تت بو‌و تا‌کو روژئاوا
به‌ شه‌و گورزین و شایی تا‌تلو‌وعی روژی نو‌وران
به‌زله‌ یا له‌ به‌ر دارده‌ستی ماموستا بریکت خویند
له‌ ئه‌لف و بی و حینجه و سایه، دو‌وسی جو‌زوی قورئانی
له‌ تو‌ماری سمایل‌نامه نه‌ختی، نا‌گه‌هان دو‌وپه‌ر
ئه‌ویشت زوو فه‌راموش کرد و نه‌ت فاماند و نه‌ترانی
له‌ لای خو‌هاتی سه‌ر نو‌وسین و مه‌شقی فارسی ئه‌مما
هه‌تا هاتی خرابتر بوی له‌ به‌ر قه‌لبی و گرانجانی

له خهتتی فارسی و تازی نه سیبکت نه بوو چه یفی
 له شیوهی رسم و نه سخ و نهسته علیق و ره یحانی
 ده وره ی مه کته با وا بوو که که وتیه مه دره سه ی عیلمی
 دوو سی نه وعت عه و امیل خویند له دوی ته سریفی زه نجانی
 له سه عدوللا چکوله و شهرحه موغنی، دووپه رولایی
 له سه عدینی هه تا فسل و به جیت هیشتن به نوقسانی
 له وهلع و ئیستیعاره و جامی و سیوتی که سه ر که وتی
 وه دوپی نه فس و هه وا که وتی و که وتیه مه شقی شه ی تانی
 موتالای ده رسی روژانت نه زهر بازی و ئیشارهت بوو
 له باتی ده وری سیوتی هه رده لی بابا و گورانسی
 شه وی سی شه ممه و جومعه هه تا روژ گوره وی بازی
 له تاو که وتن هه تا ئیواری هه ر که وشین و زورانی
 لیباسی جاهیلانت کرده بهر بو مل قوته ی بانان
 کلاوی لار و پشتینی زل و ئه نگوچکه سورانی
 که ده ست کرد به مه نتیق چینس و فه سلکت که حالی بوو
 به ده عیه و فیزه وه بالته ی ده بیت خسته لاشانی
 که وای قوتنی دریژت راست له په نجه ی که وشی سوورده خشا
 که تانی ریشوه دارت پیچ ده دا وه ک به فری
 مووته وول بوو به ده رست، موخته سه رده رچوی له خویندندا
 به دیمت وه ک به یان، ناقیس مه عانت نیوه چل زانی
 خه یالی خویندنی جه معولجه و امیع که وته سه ر فکرت
 له گهل مینهاج و ئیبنولقاسم و ته حریری به ننانی

له ته جریدو مواقیف، قاضی لاریسی و چه غمینی
 له ئوستورلاب و زیج و ههندهسه، ئه شکالی بورهانی
 له وان عیلمانه ههریه ک یه ک دووبه حس و مهسهلهت خویندن
 له لات و ابو ته و او بوی وه ک مه لای بوکان و تورجانی
 هه وایکی بلندت کهوته سهر بابوی بروم، ئه مجار
 گهرای، سوورایه وه کهرکوک و هه ولیر و سوله یمانی
 له پهر ته نپهروه ریی شهش مانگ له هیچ لایه نه بوی ساکن
 به لی کهرکوک و هه ولیر گهرمه ناخوشه سوله یمانی
 هه وای ئاو و هه وای شاری سنهت کهوته خه یال و چوی
 به سهت زه حه مهت که دامه زرای له حوجره ی دارو لیحسانی
 له پاش دو روژ که سوورت خوارد له دهوری شار و باغاتی
 که چاوت کهوت به مزگهوت و به بازار و به دوکانی
 وتت ئه م جی یه جیی عه یشه به دهور و دهرسی قهت ناده م
 سه فای ئاویده ر و کانی شهفا و باغ و گولستانی
 شه و و روژ کوچه گهردی و چایی خواردن کار و پیشهت بوو
 له سهر حه وزان و باغان چه پله ریزان و غه زه لخوانی
 له بهر ته عنه ی ره فیق و هاوسهر و باب و براو جیران
 ئیجازه و کاغهزت وهرگرت له پاش عومریکی توولانی
 که ده رکهوتی، وهری کهوتی به ره و مال موژده یان هیئا
 بیحه مدیللا مه لاما ن هاته وه دایکم به قوربانی
 له ئاغا و نوکهر و پیر و جه وان، بیمال و دهوله تمه ند
 به ئیستیقباله وه ده رچون له دی، ژن هاتنه سهربانی

سلاوات لیدرا، شهر بهت خورا، شادی کرا نه مجار
 مه لاماڼ پیاوی چاکه زوو ده ناسین ری موسولمانی
 عه بای ناین له لای ناغاوه بووت هات و موعه ییهن بوو
 بهرات و ناش و خانو، موچه و و جی جووت به تهرخانی
 که جیی خوټ گرت و دامه زرای و نهختی ئیحتیرامت بوو
 به جیت هیشت مینبه ر و میحراب و نه حکاماتی قورنانی
 له نه بوایی قه زاو ده عوا، له جهرح و ته زکیه ی شاهید
 بلا بوچی عیبادهت شهرت و روکنی جومعه نازانی
 وه تاغت کرده مه نزل لای سه روی ناغاوه دانیشتی
 به چوکدا هاتی وه ک بولبول به قه ووالی و زمان پانی
 ئیتر ئینسافه تاکه ی ره حمی خیریکیش به خوټ ناکه ی
 هه تاکه ی تالیپی دنیا، رفیقی نهفس و شهیتانی
 سه ر و ریش و سمیلت پاک سپی پوون و ددانت کهوت
 سه ری بی مه غز و دهستی له رز و بالای خوار و گوچانی
 ته مای چیت ماوه به و گوچیچکه ی گران و چاوی نابینا
 ئیتر تاکه ی به غه فلهت هه ر وه کو تفلی ده بستانی
 نه ویستاش تا کو ماوی تا نه مردوی چاره سازی که
 چرای خیرات و تااعت هه لکه بو نیو قه بری زولمانی
 له کرداری خراب و قه ولی بی مه عنی په شیمان به
 ده خیلت بم له پاش مردن به کار نایه په شیمانی
 له بهر قاپی خودا راهسته عه فوی لی ته مه نناکه
 به سوزی سینه و و جهرگی که باب و نه شکی بارانی

له بهر ده رکی خودا کهس ناهومید و بی نه سبب نابی
 مهلی جورم و گونا هم زوره مه ئیوسم له ئیحسانی
 خودا وهندا به حه ققی زاتی بیچون و سیفاتی خوت
 به تهورات و به ئینجیل و به ئیعجازاتی قورئانی
 به عرش و کورسی و له وح و به هشت و جهننه تولمه ئوا
 به ته سبیح و به ته هلیل و سجودی خهیلی رووحانی
 به حه ققی ئادم و شیس و شوعه یب و نوح و ئیبراهیم
 به زولکیفیل و مه سیحاو و که لیم و پیری که نعان
 به تاقی دو بروی سه ردار و سه رحه لقه ی ره سولانت
 به ئه هل و به یت و ئه سحاب و ره فیق و دوست و خویشانی
 به سیدقی حه زره تی سیددیق و عه دلی حه زره تی فارووق
 به زوه دی حه زره تی حه یده ر، به زیننوره ینی عوسمانی
 به ئه خلاقی حه سه ن، خوینی حوسین و باقی مه زلومان
 به نه وحه ی فاتیمه ی زه هرا له گه ل فرمیسکی چاوانی
 به نووری پاکی زه ینولعابدین و باقر و جه عفر
 به مووسای کازم و سه بری ره زا، شاهی خوراسانی
 به ئیخلاسی ته قیی و هم نه قی ئه مجار نه جاتم بی
 له ده ست مه کر و فه سادی نه فس و ته سویلاتی شه یتانی
 به حه ققی عه سکه ریی و مه هدی، به حه ققی قاسم و سه لمان
 به حه ققی عه شقی شاهی بایه زید و پیری که نعان
 به حه ققی بوعلی و یوسف، به عه بدولخاله ق و عارف
 به حه ققی خواجه یی رامتینی و پیری عه زیزانی

به حەققی خواجە بابای سەماسیی و ئەمیر سەبید
 بە عیززی شای نەقشەبەند و بە قوربیی غەوسی گەیلانی
 بە حەققی شاهی عەتتار و بە یەعقوب و عوبەیدیللا
 بە حەققی زاهید و دەرویش و باقی قوتبی رەببانی
 بە حەققی عوروە تولوسقا، پە سەیفوددین و سەبیدنوور
 بە ئەتواری حەبیبوللا و مەزھەر، جانی جانانی
 بە حەققی شاهی دیھلی، نووری سینەیی حەزرەتی خالید
 بە ساداتی کیرامی نەھریە و پیرانی عوسمانی
 زلیل و بیکەسم کەوتوم لە بەردەرکی خودایی تو
 گوناھم زۆرە بمبەخشە خوداوەندیکی مەننانی
 بو خوت فەرمووتە پەردەیی عەیبی کەس ھەلناگرم یارەب
 بپۆشە عەیبی ئەم بیچارە تو سەتتاری عەیبانی
 بو خوت فەرمووتە غەففاری زنوبی ئەھلی عیسیانم
 ئەمن تۆبە، ئە تو بمبەخشە، بەخشەندەیی گوناھانی
 بە قوربیی قابەقەوسەینی رەسولانت بگە فریام
 لە وەختی نەزەدا مەرگی بە ئیمان و بە ئاسانی
 خەجالەت باری قەبر و حەشر و میزانم نە کەیی یارەب
 لە دنیا و ئاخیرەت ھەر تو خوداوەندیکی رەحمانی
 لە سفرەیی نێعمەتی خوت (جەوھەری) بی بەش نە کەیی یارەب
 کەریم و موحسین و موعتی، وەدودو ساحیب ئیحسانی

« شینی وه تهن »

دهمیکه روژ و شه و کارم ده مادهم زاریسی به و شینه
سهر و بهرگم له هیجرانی وه تهن سهر تا به پی شینه
نه خوشن میلله تی ئیران، ته بیبی ده وله تیش ناشی
نه تیجه ی ئینتیزاریش بو خوشی میلله ت نه خوشینه
هموو یاران له بیکاری ده کهن تیکراری بیعاری
وه لی تیکرار و کاری من همووی یاسینه یا شینه
شهراب و شاهید و شه معم له شه ودا شوعله یی ئاهه
شه ودم عادیله شیعرم که ئاخریان هموو شینه
ده جوشم ههر وه کوو قازان ده ریژم نه شکی وه ک باران
نه ماوه جو شش و کو شش شه وی من بو یه جو شینه
هه تا جو شش نه کا به حری ئیراده و عه زمی مهردانه
له لام بی حاسله ئه م قیل و قاله، وه ختی کو شینه
ده پوشن چارشه وی عار و ده نو شن جامی بی عاری
ئه تو مهردی له بو پوشاکی تو پوشینی پووشینه
له نه شکی ههروه کوو یاقووت پیاله ی چاو له باله ب بوو
شه و روژ کار و باری (جه وهه ریی) له م باده نو شینه

ئەم پارچە شیعەرە و ئەوێ دواوەم لە کتیبی (شیعری بەرھەڵستی لە
 کوردستانی ئێران) کوکراوەی کاک مەحموود زامدار بە گێر کەوت.
 کاک مەحموود نووسیویە لە سالانی (۱۹۴۵ - ۱۹۴۶) داروژنامە یەکی ۸
 لاپەرەیی بە دوو زمانی کوردی و فارسی لە تاران پێتەختی ئێران بلاو
 دەبوووە کە نیوی (کۆهستان) بوو و ئەو دوو پارچە شیعەرە ی جەوھەرێ
 لە ژمارە ی (۲۹ و ۳۶) ی ئەو ژوژنامە یە دا بلاو بیوونەووە .

« نیفاق و ئیختیلاف »

وا دەلین کوردانی ئەترافی شیمال مەردانە بوون
 باوە فابوون تالیبی مێھر و وەفای بیگانە بوون
 عاشق و مەفتوونی عیشپووە و غەمزە کە ی جانانە بوون
 ئاخو راس بی یا کە خەلکی تابیی ئەفسانە بوون ؟
 چاکە تیئفکرین لە ئەحوالی وەتەن
 بووچی وای وێران بوووە مالی وەتەن
 عیللەتی ئەسلی نیفاق و ئیختیلافی میللەتە
 باعەسی ئەم ئیختلافاتە گەزافی میللەتە
 ئەم مەموو بەدبەختی یە ناشی لە لافی میللەتە
 چاری ئەم ناچاری یە باز ئیختیلافی میللەتە
 لەت لەتە جەرگم لە دەس ئەم میللەتە
 کۆت کۆتە بەرگم لە دەس ئەم میللەتە
 ئەو دەلی ئەم سوننی یە و (کافر)، بە شیخە موعتەقید
 ئەم دەلی ئەو شیعی یە و بو سەبب و رەفزە موستەعید
 ئەم دەلی ئەو زالمە و مایل بە جەور و موستەبید
 ئەو دەلی ئەم یاغی یە، ئەم یاغی یە، ئەم مونتەقید

داد له دهس ئه حوالی جو هالی وه تهن
 داد له دهس ئه عمالی عومالی وه تهن
 پيشه واکانمان ده کهن هر يه ک به نه وعی ئيجتیهاد
 ئه م ده کا له و ئيجتیناب و ئه و ده کا له م ئینتیقاد
 ئه م ده دا نيسبهت به کرداری ئه وی تر ئیرتیداد
 ئه و ده کا نيسبهت به گوفتاری ئه وی تر ئیستیناد
 زار و بیزارم له بیکاری وه تهن
 هه مده می عارم له بیماری وه تهن
 ئه م ده لی من باده نوشم باده یی سه رشاره خوم
 ئه و ده لی من تالیبی یارم، فریبی یاره خوم
 ئه م ده لی من حیزبم و به رتیل له دهس ئه غیاره خوم
 ئه و ده لی من خادیمم و انیعمه تی ده رباره خوم
 ئه م گه زاف و ئه م خرافاته چی یه ؟
 با عیسی ئه م ئیختیلافاته چی یه ؟
 (جه وه ریی) تا قهومی ئیمه یه کدل و یه کسان نه بن
 تابعی ئه مری خوداو پهیره وی قورئان نه بن
 تابعینی موسلیمین و حه لقه یی مه ردان نه بن
 تا موبیعی^(۱) ... و ئه مری ئولولئه مران نه بن
 موشکیله ئه م ده رده ده رمانی بی بی
 زه حمه ته ئه م هیجره پایانی بی بی

۱ - تا موبیعی ... له کتیه که ی کا ک مه حموود زامداردا هه روا نووسرابوو.

ئەم چەند شېئىرە كە ھەر تۈزەي لە دەمى بە كىكەو و ھەرمگرتو، ھى
غەزەلپىكن كە جەوھەرىي بە حاجى سەيىد عەبدوللاي شەمزىنى دا
ھەلكوتو و ھەر ئەوئەندەي بە ولاشمى و لار و وىرىي لى ماوہ

ئەرى ئەي پىرى شەمزىنم
ئەرى ئەي كۆلەكەي دىنم
ئەرى ئەي رۇحى شىرىنم
خودا بىمكا بە قوربانى
فەقىر و موستەمەندى تۆم
گىرفتارى كەمەندى تۆم
شەو و رۆژ دل لەبەندى تۆم
خودا بىمكا بە قوربانى
ئەتۇ ئەولادى گەيلانى
ئەتۇ شىبابازى شىخانى
ئەتۇ دەرمانى دەردانى
خودا بىمكا بە قوربانى
بە جامى عىشقى تۆمەستم
لە عىشقى تۆوويە ھەستم
گىرفتارى سەر و دەستم
خودا بىمكا بە قوربانى

« داری تووبا »

ماموستا مهلا محهممهدی ئه ییوبی که ئیستا له بوکانه کوتی بو خوم له خودالیخوشبوو ماموستا مهلا حهسهنی جه وههریم بیست کوتی: سردار (سرداری بوکان^(۱)) که تووبا خانمی خوشکی دابو به عه بدوللاخانی کوری حاجی شیخالیخانی حاجی^(۲) له ک، به دواي داناردم، منیش چوم. سردار کوتی ماموستا بویه زه حمه تم وه بهر داوی که موقته دیر^(۳) له خزمهت خوٚت دا بیهی و له باتی من پچی سه ریک له تووبا خانمی خوشکم بدهی. منیش موقته دیرم هه لگرت و هه ستاین به جوته سواره روین بو حاجی له ک، موقته دیر که هه م راسپاردهی سردار و هه م راسپاردهی ماله وهش بوو بو لای تووبا خانم. که گه یشتینی منی به یری کرد

۱ - سرداری بوکان : مه به ست سردار حه مه حسینخانی کوری سردار سه یفه دینخانی کوری سردار عه زیزخان فرمانده ری ته واوی هیزه کانی سه رانسه ری ئیران له سه رده می ناسره دین شایه .

۲ - حاجی له ک دی یه که له باکوری بوکانه وه له ناوچه ی چومی مه جیدخان له سه ر پینگای بوکان و میانداواوه .

۳ - موقته دیر: نوکه ری سرداری بوکان بوه . له بهر ئه وه ی زور له مالی سه رداردا ده مینیه وه و خزمهت کاریکی دلسوز و پاک ده بی و جی متمانه ی ده ری و ژووریش بووه ، سه ردار به سه رینی خو ی گوندی حه سار بلاغی به پاداشت پنداوه و کردویه به خاوه ن ملک .

بۆۋە تاغى دەرى و بۆ خوشى چوو بۆۋە تاغى ژوورى بۆ لاي تووبا خانم.
 زور دانىشتم موقتە دىر ھەر نەھاتەۋە. منىش زور بى تاقت بووم، چاوم
 گىرا قوتو قەلەمىك (قەلەم و دەۋات) لە سەر تاقتە يەك دانرا بوو. ھىنامە
 خواری چوار شىعرم داناو ناردەمە ژوورى بۆ موقتە دىر. موقتە دىر لە لاي
 تووبا خانم شىعرە كان دەخوینىتەۋە لى يان حالى نابى. تووبا خانم
 بى سەۋاد بوو بە لان ژنىكى عاقل و زىرەك و زور تىگە يشتو بوو، دەست بە
 جى تى دەگا. بە موقتە دىر دەلى ئەۋە شىعرى كى يە؟ ئەۋىش دەلى شىعرى
 ماموستا مەلا ھەسەنى جەۋھەرى يە! تووبا خانم دەلى بۆ ماموستا
 مەلا ھەسەن لە كوى يە؟ موقتە دىر دەلى ئاخە من لە خزمەت ئەۋدا ھاتووم.
 ئەۋە لە ۋە تاغى دەرى يە! تووبا خانم دەلى كوپرە جا چۆن كارى وات
 كرددە؟ ئەۋت بە جى ھىشتوۋە و بۆ خۆت ھاتوى بۆ ئىرە؟ كوپرە نامە ھەستە
 زوو برۆۋە خزمەتى ئابرومان دەچى!!

« ئەۋەش شىعرى دارى تووبا »

ئەى جەنابى موقتە دىر ئەى ھەمدەمى شەۋگارى دوور
 بۆچ رەڧىقى خۆت بە جى ھىشت و بە تەنيا چوو يە ژوور
 گەر دەلى تۆ ئەھلى عىلمى ئىرە جىگای تۆنى يە
 خىر، لە ھەق گەر لانە دەى ھەر بۆ مە يە حور و قوسوور
 دارى تووبا سىبەر و بەرگ و بەرى ھەر بۆ مە يە
 ھەر دەبى من بچمە ژىرى و تۆ تە ماشاكەى لە دوور
 تاقتە تى ھىجرم نى يە تۆ خودا لە من دوورى مەكە
 يا ئەتۆ زوو بىرە دەر، يافەرموو تا منىش بىمە ژوور

« نازانم جه وهه ریی نه و سنی شیعره ی خواره وهی له ولامی کنی دا کو توه؟ »

شیعری نه غز و نه سړی پر مه غزت وه کو ئاوی حه یات
گه یینه سهر مردوی دلم نه حیا هو مین به عدیل مه مات
مه زره عه ی رووحم وه کوو ده شتی حیجازی تشنه بو
تو ونیه تی لا چوو که هاتن هه ردو وه ک دیجله و فورات
مه سئه له ی مه شهووره هه رجاری ده لین خوشه به هه شت
مو خلیسی توم و له دل ده رناچی تا یه و مولمه مات

« هه ناسه ی وه سل »

به فری هپجرت قولله یی کیوی دلی وا گرتوم
مه ر شه مالی وه سلی تو ئهم به فره بتوینیته وه
ئاوری دووریت و هها جه رگ و دلی سوتاندووم
مه ر هه ناسه ی وه سلی تو ئهم ئاوره بکوژینیته وه

« جه وهه ریی به بونه ی هاتنی حاجی سه ید عه بدوللای نه هری بو سابلاغ »

« و موکوریان نه و چوار شیعره ی خواره وه ی کوتوه »

گولی گولزاری نه هری هاته نیو باغ
چرای ساداتی شه مزین هاته سابلاغ
موباره ک بی قودومی چه زره تی شیخ
شفایه بو نه خوشیو قه لبی ناساغ
هومایه هاته نیو ئیمه خودایه
له نیو لابه ی چه قه ی کوند و قره ی زاغ
موسولمانان بکه ن توبه ی نه سوحی
به قه لبیکه ی سه حیج و بیدرو و ساغ

« نه م سنی شیعره ی خواره وه هی پارچه هه لبه ستیکی دریزی نه ماوه »

نه ی نه سیمی سوبحده م وه ی شاره زای دهشت و دهره
خوم به قوربانی شنهت بم ههسته زووبه وا وه ره
زور ده میکه ئاره زوومه وا بنیرم قاسدیک
بو حوزووری خوشه ویستم بو سه رم تاجی سه ره
کاغه زیکت بو ده نوو پسم زور به زه وق و ئاب و پتاب
ده ی ده مه ده ستت به لان تو خودا زه ریفی هه لگره

دهبیر و تهوحیدی و مفتی زاده و جاوید هر چواریان مهثموری نیداره‌ی
 سجیلی نه و ده‌می بوکان بوون. جاوید خه‌لکی سنه بوه، مفتی زاده کوپری
 مفتی سابلأغه، تهوحیدی زاوای ده‌بیری ئاغای گوندی (سنی کانیان) له
 باکووری بوکان بوه. ده‌بیر ته‌نیا کچیکی بوه که داویه به ته‌وحیدی. جا کاتی
 ده‌مری ملکه‌کی بو ته‌وحیدی ده‌بی. جه‌وه‌ریی له تاکه شیعرینکیدا هر
 چواریان به سهر کردوته‌وه. جه‌وه‌ریی زور جه‌فه‌نگی و قسه خوشیش
 بوه، کاتی پی ده‌لین قوربان نه‌وه بوچی دلت زور له‌لای مفتی زاده‌یه؟
 ده‌لنی ئیوه فه‌ساتی مه‌که‌ن نه‌وه کوپره مه‌لایه و منیش کوپره مه‌لام بو خومان
 پیک دین.

جه‌وه‌ریی که له گه‌ل هر چواریان دوست بوه ئاوا‌ی بیر کردون:

ده‌بیرم هر ده‌بیره وه‌ک زمانم زکری ته‌وحیده
 دلم مه‌شغولی مفتی زاده‌یه و موخلیسی جاویده

عيلم و هونەر و جه‌وه‌ری ذاتیی چی‌یه ماله
 بو ته‌جره‌به پروانه که سی روعی که ماله (کمال) (۱)

۱ - نه‌م تاکه شیعره‌م له کتیی میژوو و نه‌ده‌بی کوردیی موکوریان به‌رگی
 دووه‌م لاپه‌ره‌ی ۱۵۵ نووسراوی خودا لیخوشبوو میرزا برایمی نه‌فخه‌می
 وه‌رگرتوو. میرزا برایم ده‌لنی خودالیخوشبوو ماموستا مه‌لاحسینی مه‌جدی له
 ولامی جه‌وه‌ریی دا ئاوا‌ی کوتوو:

جه وهه ریی که مالی له نالبلاغ (دنی یه که له نزیک بوکان) ده بنی و سالاریش
 ناغای نه وی بوه. له و قه سیده یه دا گوزهران و چونیه تی ژبانی شپرزهی
 خویمان بو ده گیریته وه. جا ته ماشاکه ن پیاوی وه ک جه وهه ریی له نیو
 نیمه دا چونی لینی قه و ماوه ! نه نان، نه ئاو، نه پوون و نه وت، نه ئاوردو، نه
 هیچ ! به زمانی به پروژوه وه ئیواری بو به ربانگ دینه وه مالی له باتی هه موو
 چیشته و خوارده مه نی یه ک ته نیا گوزه له ئاویکی بو داده نین. به راستی پیاو
 شهرم دای ده گری.

« جحیلی تازه زاوا »

قه سیدیک داده نیم شیعی فسیح و ساف و غه ررا بی
 زه ریف و خه نده ئاوهر وه ک کتیبی ئەلف له یلا بی
 بلند و پر له مه عنی له غز و پر مه غز و سروور ئاوهر
 له نیو جه رگهی قه سیدان وه ک جحیلی تازه زاوا بی
 هه چی وه زعم هه یه پاکی ده نووسم هیچی نابویرم
 هه چی ده رد م هه یه پاکی ده لیم ئەعلاج ئەدنا بی
 په ریشانی و غه م و مهینه ت له ده وره م حه لقه یان داوه
 به عومری خو م گو مان ناکه م وه کو ئەو ساله قه و ماوه
 له سوختی داردا سوختم له گوینی و ده سته چیله ش دا
 هه موی سه ریه ک بخه ی هیچی نه ییلی کوره یه ک نابی

ئه و تازه جه ماله که ده لنی عیلم که ماله

ته شبیهی به هه ر سنی ته په فی نه قشی خه پاله

وه تاغم بوته نیو مالی که سیف و پر گنه و قرنوو
 له تاو کیچ تا کو روژ قهت بیست ده قیفه راحت تم نابیی
 له بهر بییشوانی هاوین گایه کانم نارده نه و دی به
 ته پاله شمان نه بوو، که م بوو، په شی بیست روژ نه گه رمابی
 که ته ندوور داده خه ن دو که ل فه زای مال پر ده کا وه ک مژ
 وه کو توونی چه مامیک ده رک و روچنه ی پاکي گیرابی
 به روژدا کار و جیگه م خویندنی نه وراد و میحرابه
 له بهر قووله و هه را گو یچکه م له قورئان خویندتم نابیی
 شهوی دواي نو یژی خه وتنان چوم تفاق بو ماینه شی بینم
 ته ماشای کا ده که م هه ی هوو هه موی سی باری چا ناپی
 به روژو بووم له بو ئیفتار له مزگه وت چوومه وه مالی
 کوتم برسیمه چیشت و نان و چایی حازره بابیی
 له جوابدا پیی کوتم کابانی مالی چاره سازی که
 نه قهند و چاو رونت ماوه، نه وتیش چه و دره م نابیی
 له جیی نان کوزه یه ک ئاو داندره و ک ده وری نه سحابان
 کوتم ره بیی شوکور یا ره ب که تو نه یده ی نه ویش نابیی
 خولاسه تا سه عاتیک که وتمه نیو به حری خه یال و خه م
 خودایا چون ده بی و کارم به کی چا بیی
 سه دایه هاته گویم نه ی (جه وهه ری) بابه س بی ده ردی دل؟
 ده بیی کاری هه موو چابی که سی سالاری ئاغانابی
 له هه ر دوده ستی وه ک هه وری به هاری زیر و زیو ده رژی
 له به گزارده و له دیوکری وه کوو نه و پیاوو چا نابیی

« شینی حاجی شیخ عه بدولقادری نه هری که له گهل تاقمینک »
« له خودا په رستانی پایه به رزی کورد به دهستی پیسی »
« نه تاتورکی گلاوی خونریژ شه هید کران »

ره فیکان با بکه ین شیوه ن که وهختی هیجری یاران
پیاله و شوشه بشکینین که شادی روی له شیوانه
بیساتی عه یش و خوشی هه لگرن، نوره ی غه م و دهرده
هه مو لایه سیا پوش بن که تازییه ی پیری مه یخانه
پلین ساقی له باتی مه ی پیالیک پرله خه م بیننی
بلین مو تریب ده ف و نه ی لابه ری جا وهختی نه فغانه
حه ریفان، تا کو ئیسته به زم و ره زم و چه پله ریزان بوو
نه ویستا وهختی قورپیوان و نوبه ی شین و گریانه
له هه ر لایی که ده تدی مه جلیسی ئاوازه خوانی بوو
له هه ر کوشکی ده بیننی ئیسته واوه یلا و له خودانه
دریغا پشتی ئیسلامی به جاری تیک شکا حه یفی
که شای دنیا و دین یه خسیری دهستی زولمی ترکانه
شه هی شه مزین و غهوسی سانی و هانی و گه یلانی
ره و اجی دینی نه حمه د بوو چرای ئیران و تورانه
له پاش چه فتادو چند سالی له دیاربه کری به دهست تورکان
له گهل جه معی له سادات و مپشایخ بوونه نیشانه
یه زید و که ربه لانه ور و که مال پاشا و دیاربه کره
که نه و سه ید و مه لایه ی کرد به ناحق تیره بارانه

دلّم بو شیخ محهممه د پر له زووخواوه مه کهن مه نعم
 که دو جوگه له خوین جاری بکه م له و ههردو چاوانه
 کهسی بو عالم و عابید، نه جیب و عاقل و کامیل
 ده بی هه رخاک به سهر دا که م له پاش ئه و شیخه نو جوانه
 له پاش ساداتی نه هری مردنم زور خوشتره له زیان
 له دوا ی ئه و خانه قا چوله ده با کویربم له چاوانه
 بناغهی دینی ئیسلامی سهر و بن بو، و تیک روخا
 له بهر یه ک هاته دهر حه یفی به توپی زولمی ترکانه
 ره فیقی ئینی مولجه م، یاری شومره گه وره یی ترکان
 که قه تل و عامی کردن بی خه تا ئه و پیاوه چاکانه
 که ئه و شیخ و مه لا و ساداته یان هیئانه پیی ئیعدام
 له پیی سیداره راوه ستان و فه رمویان به کوردانه
 ته ماشای گه ردن و دار و ته نافی ئیمه کهن به لکوو
 له دوا ی ئیعدامی ئیمه توله بستینن له ترکانه
 له ریی دینی موحه ممه د سهر برین زور فه خره بو ئیسلام
 له مردن قه ت مه ترسن کوشتنی واره سمی پیاوانه
 له سهر ریی دین و شه رعی موسته فا قه ت لامه چن کوردان
 که لاموللا قه بول کهن چاکه نه ک قانونی ترکانه
 ئه وه ی ترکان به سهر ئیسلامیان هیئانه به هیچ ده وری
 نه ماندی غه یری حه ججاج و یه زید و شومری شه یتانه

مه لاطه قاسمی مه لای مزگه وتی بیلالی حه به شی بوکان کوتی
 خودالینخوشبو کاکه حه مه ی کوری حاجی حسیناغای داشاغل شیعی
 جه وهه ریی زور له بهر بو. حیکایه ت و قسه ی خوش و قسه ی جه فه نگی
 نه وی زور ده زانی. کاکه حه مه ده یکوت من زور له خزمه ت ماموستا مه لا
 حه سه ن دا بووم و زور شتی جوان و نه بیستراوم لی بیستوه ا به داخه وه کاکه
 حه مه مان له ده ست ده رچو. منیش له وهه مو شته ی بوی ده گیرامه وه ته نیا
 دو شتم له بیر ماوه یه کیان حیکایه تی سو فی ساله و یه کیشیان سی شیعه ره که
 بو نه وره حمان به گی تیکانته په ی کوتوه.

« حیکایه تی سو فی ساله »

حاجی سه ید عه بدوالحکیم زه مبیل پیاویکی ده بی نیوی سو فی ساله
 ده بی سو فی ساله جار یکیان له گه ل ژنه که ی لی یان ده بی به شه ر. ژنه که ی
 زوری لامجومی له گه ل ده کا. سو فی ساله ش زور تو وره ده بی ته لاق ده خوا
 و پی ده لی هه رسی ته لاق ت که وی له سه ر دو تر و نیویک. ژنه که ش ده لی
 نه وه قبولم کرد. سو فی ساله دوای تاویک که خاو ده بیته وه و دینته وه
 سه رخوی، دلی ده که وینته غایله و ده چی بو لای حاجی سه ید
 عه بدوالحکیم و کاره ساته که ی بو ده گیرینته وه. نه ویش بر یکی به سه ر دادی
 و ده لی ته لاق ت که وتوه. سو فی ساله ئیدی قوتی لیقورمیش ده بی و
 هه لده ستی به ره و تورجان ملی ری ده گری. حاجی بابه شیخ له مال نابنی له
 مه لاکه ی نه وی ده پرسنی نه ویش ده لی ته لاق ت که وتوه. سو فی ساله به ره و
 بوکان دینته خواری لای هه ر مه لایه ک ده چی ده لی ته لاق ت که وتوه دینته

بۆکان ههروای پنی دهلین. نهوجارو له دینهاتی فهیزوللابه گیی ده کا، ده چینه
 بهرده زهرد، ئینگگی کهند، ده رزی وهلی هه ر نه وه یه که بیستویه تی. ده چینه
 قهلهنده ریش ههروا. له وینوه با ده داته وه بو باغچه و ده چینه خزمهت
 ماموستامه لا حه سه نی جه وهه ریی و نامه ی ماموستا کانی پیشان ده دا که
 هه مویان بویان نووسیوه ته لاق ت که وتوه. ماموستا که ته ماشا ده کا نه وه
 سو فی ساله رهنگی هه لپر و چقاوه و لئوی باری گرتوه، وه ک شیتی لی هاتوه،
 ده لنی ئه رنی سو فی ساله دا بوم بگیره وه براله بزانه چونت ته لاق خوارد؟
 سو فی ساله ده لنی قوربان له گهل ژنه که م به شه ر هاتم زوری توو په کرد بوم.
 منیش ئاگام له خو م نه مابوو، کو تم هه ر سنی ته لاق ت که وئی له سه ر دو تر و
 نیویک، هه ر که سیک دو تر و نیو بدات، هه ر سنی ته لاق ت که وئی نه ویش
 ده سه به جنی قه بولی کرد، ماموستا ده لنی سو فی ساله نامه یه کت بو ده نووسم
 بیبه بولای نه و ماموستایانه ی چویه ته خزمه تیان. سو فی ساله ش نامه
 هه لده گری و به ره و دوا ده چینه وه لای هه ر کام له ماموستا کان نامه که ی
 جه وهه ریی ده بیننی ده لنی سو فی ساله ماموستا مه لا حه سه ن ته لاقه که ی بو
 چاک کردویه وه .

نامه که ی جه وهه ریی ئاوا بووه :

دوای سه لام و ده ست ماچ کردنی ماموستا کان ،

دو تر به هه رحال. نیو تر مه حاله

دو تر و نیو تر به ریشی ساله

جه وهه ریی مالی له باخچه ده بی روزنیک به سواری (سواری چاره وی)
 ده چنی بو تیکانته په بو دیده نی نه وره حمان به گ. که ده گاته نیو دی، خیزانی
 نه وره حمان به گ له گهل نو که ران به ره و پیری ماموستا دین. ماموستا ده لنی
 نه ی نه وه ره حمان له کوی یه ؟ نه ویش ده لنی قوربان چوه بو بوکان.
 جه وهه ریی ده لنی بوکان بو چوه ؟ خو قه رار وانه بوو پچی بو بوکان ا خیزانی
 نه وره حمان به گ ده لنی قوربان نه ده چو به زور بردیان بو بوکان بیکه ن به
 ره ئیسی سندوق. جه وهه ریی لاده دا. دوایی سنی شیعر داده نی و بو
 نه وره حمان به گی به جنی دینلی. نه وره حمان به گ دینته وه، میوانیکی زوری له
 گهل ده بی، ده پرسنی له و ماوه یه که من له مال نه بووم، میوانی که سیک،
 نه هاتوه ؟ ده لین به لنی ماموستا مه لا حه سهن ته شریفی هینا. ده لنی نه ی
 هیچی نه فهرموو ؟ قاقه زی، شتیکی نه نووسی ؟ یه کنی له پیاوه کانی ده لنی ا
 به لنی سنی شیعری بو تو نووسیوه. نه ویش ده لنی بیخویننه وه. ده لنی بو توی
 نووسیوه. ده لنی باشه بیخویننه وه. پیاوه که ی نه وره حمان به گ ده لنی ناخر
 هه ر بو خوتی نووسیوه. نه ویش ده لنی ناخر قه ی نا کا ا جنیوی نه داوه به من
 بیخویننه وه ! کابراش شیعره کان ده خویننه وه. نه وره حمان به گ دو شیعری
 هه وه لنی پی خوش ده بی. به لام شیعری ناخری که ده خویننه وه ده لنی نه وه
 چی یه مه لا حه سهن له ناخریدا هه ر تیکی ده دا.
 نه و سنی شیعره شیعری نیوه راستیان هه ر دو له ته که ی له نگه. نه متوانی
 بیهنمه وه سه ر راسته.

ته شه ککور واجبه به ه به ه که جیی فه خر و موباهاته
 ده لین شاهم له بوکانه ره ئیسی ئینتیخاباته
 به بی ده ستووری نه و زاته ره ئی بده ی نابی
 له قانونی حه قدا جزات سزاواته ؟؟؟
 نه گه ر ده وره ی عه داله ت بی ره ئیس قه ت پیاوی که ر نابی
 هه مووشت بوته که ر بازار و مه جلیسیش خه رافاته

« جه وهه ریی تووتنی نامینی ده نیری بو لای خه لیفه سه ید خدری

« داشاغل بهم شیعرانه داوای تووتنی لی ده کا »

ئه ی جه نابی موسته تاب سه ییدی عالی نه سب

ئه ی موریدی قادری و غهوسی گه یلانی نه سب

ئه ورؤ دو روژه له مالی نوبه تی میهمانمه

فه رموو با ده رچی له مالم کافری دیوی لامه زه ب

بو ده وای ئه م نوبه تی یه تووتنی کم لیت ده وی

نهرم و خوش و زرد و جوان، تای نه بیتو مونته خه ب

له جیژنیکا دا جه عفه راغای که ریمی ئاغای قوونقه لا ووتار ده دا و

جه وهه ریش له وی ده بی. دوای قسه کان جه وهه ریی هر له وی ئه و

چوارینه ی خواره وه ده هونیه وه و ده ی نیری بو که ریمی و ئه ویش

چا که یکی زوری له گه ل ده کا. لیره دا جه وهه ریی تا قانه یی خوی راده گه یه نی

و قسه زانی که ریمی پیدا هه لده کیشی .

وه مده زانی هر ئه من ساحیب وجود و جه وهه رم

بو خه تابه ت ده ست و داوین پرله له عل و گه وهه رم

تا له جیژنیکا که ریمی هاته سه ر نوتق و خیتاب

بوم موسه لله م بوو که من شاگردی ئاغای جه عفه رم

« ره زاشا گوجانیک به خهلات ده نیری بو حاجی بابہ شیخی جه میان و »

« جه وه ره ریش پیروزبایی پنده لنی »

روژی جیژن و شادی یه یاران وهرن باکووه بین
زاهید و سوفی و هدهرنیین گوی نه دهینه واعیزین
موتریب و ساقی بلا بین دست به تار و جامی مهی
بو ته ماشا بین به له نجه دل به رانی نازهنین
سونبول و ریحانه و گولناز و شهوبو و سووره گول
خال و په رچه میان و هدهرخه ن خونچه بینه پیکه نین
سهرو و شمشاد و چنار و نهخل و نار و ناروهن
رابوهستن، بینه خزمه تکار، لاله و پاسه مین
هه وری ره حمهت با بارینی له سه رگولزار و باغ
بای سه با با بیننی بیننی ره وله یی خولدی به رین
سهف به سهف غیلمان بلا بین دست به تار و جامی مهی
دهسته دهسته بو نهوا و خونیا گهری بین حورعین
تاق و جووتی تاق به تاقم بچنه پیشوازی خهلات
وائه میر هینای له لای شاهه نشه هی ئیران زه مین
واریسی تهختی که یان سولتان ره زاشای په هله وی
سیبه ری نه من و نه مان و ساحیبی تهخت و نگین
یه کسه دا و ناوازه بادهستی دوعا پیشی خودا
بو دهوامی دهولت و عومری شه هه نشا را گرین

وا عهساييكي مورسسهع پر جهواهير ناردی بو
 حاجی باباشیخی^(۱) جه میان^(۲) نه سلی خه یرول مورسه لین
 ساحیبی سه یف و قه له م حاجی و غازی و پیشه و
 ساحیبی شهرع و ته ریقی موقته دای موقته قین
 نه و عه سایه بو شکستی حاسیدانی نه و بلی
 وه ک عه سای مووسایه یه عنی تیلکه سه عبانون موبین
 سه ت هه زار جارت موباره ک بی خه لاتی پادشا
 نه و یه دی به یزاو عه سایه هه ردو ئایاتی مه تین
 بو نیساری نه و خه لاته من که ده ستم خالی یه
 روحی خوم هیناوه فه رمو نه ی ره ئیسولعاریفین
 بو عوموم نه و رو که جه میان مه لجه ئو دارو لئومید
 خاسه بو تو (جه وهه ریی) حه مده ن لیره بیلعاله مین

۱ - خودالینخوشبو حاجی باباشیخ که ماموستایه کی بهرز و زانایه کی گه وره
 بو، هه وهل مالی له جه میان بوه پاشان مالی چوته تورجان.
 ۲ - دینی یه که له باشووری بو کاله وه که چیگای بنه مالهی شیخانی زه مبیله.

جه وهه ریی له گهل سه لیمخانی تیکانته په ده چن بو باغچه بو دیده نی
سه عید خانی نه ده می و ده شیه وی له وی جی بخوازیته وه و مالی بچینه
باغچه. به لان که ده چن سه عیدخان له مال نابنی و له کپر کپره ده بی.
جه وهه ریش نه و سنی شیعره ی خواره وه ی بو ده نووسی:

جه نابنی نه ده می نه ور و له گهل ناغای سه لیمخانی
به جووت هاتوینه باغچه ی تو به ره سمی دید و میهمانی
به بی تو باغچه بی سه یر و سه فایه، دل له غه مدایه
له فهیزی مه قده مت شادمان بکه تو غه و سی گه یلانی
نه گهرچی جه وهه ریی پیره له جه معی ئیوه دا به لکو
شه و قیکی تازه ی بیته سه ر وه کو نه و پیری سه نغانی؟

« ناشی جامه‌رد^(۱) »

جه‌وه‌ریی سالی ۱۳۲۲ ای هه‌تاوی له دنی جامه‌رد مه‌لا ده‌بی. قاسماغای جامه‌رد روژنیک به ماموستا ده‌لی قوربان خه‌یالم هه‌یه ناشیک دروست کهم که له و نیوه‌دا تاق بی گوتف بفرموو نامه‌یه ک له زمانی منه‌وه بنووسه بو وه‌ستا نه‌حمه‌دی نه‌لامرادیی که یه کجار وه‌ستایه کی قابیل و سه‌رده‌رچووه، با بی نه‌و ناشه‌مان بو دروست کا، نه‌گر نامه‌که‌ی به شیعر بو بنووسی زوری پینخوش ده‌بی و زوو به ده‌نگمانه‌وه دنی. ماموستاش له به‌رواری ۱۳۲۲/۳/۱۸ نامه‌یه ک به هه‌لبه‌ست ده‌نووسی بو وه‌ستا نه‌حمه‌د که بی بو جامه‌رد. وه‌ستا نه‌حمه‌دیش دنی بو جامه‌رد و ناشه‌که دروست نه‌کا. من (نووسه‌ر) که خه‌لکی جامه‌ردم زورم نه‌و ناشه‌دیوو. ناشیکی تا بلی خیراو به نیوبانگ بوو. ناشیر لی وه‌ره‌ز نه‌ده‌بوو نه‌و ناشه له روژه‌ه‌لاتی جامه‌رده‌وه له مووچه‌یه ک به نیوی دواوان (دووئاوان) دروست کرابوو جا بویه نیوبانگی به ناشی دواوان رویی بوو، له دوو قوله‌وه (دیوی به‌ر روژ و دیوی نسا) ئاویکی زوری بو ده‌چوو. ئیستاش ئاسه‌واری ماوه. کاتی وه‌ستا نه‌حمه‌د کوچی دواوی ده‌کا نامه‌که‌ی جه‌وه‌ریی ده‌که‌ویته لای وه‌ستا شوکری کوری وه‌ستا نه‌حمه‌د که ئیستا ماوه و له بوکانه. چوومه‌لای و داوام لی کرد. نه‌ویش به پینخوشبوونه‌وه شیعره‌کانی بو نووسیمه‌وه و پنی دام که منیش نه‌وه پیشکش به خوینه‌رانی به‌ریزم کرد.

۱ - جامه‌رد دنی به که له ۲۵ کیلومتری روژه‌ه‌لاتی بوکان له سه‌ر جاده‌ی سایانقه‌لاو بوکانه.

ئوستادى دانا مىرزاي خوش ئەخلاق
 بە عىلم و سەنئەت مەشھوورى ئافاق
 ۋەستائى مەھمەدى ئەللا مەرادى
 نىيوت رۆيشىتوۋە ۋادى بىلە ۋادى
 ئەتۈشە خىسكىپى رەند و جەۋانمەرد
 زەحمەت قەبول كە تاكو جەۋانمەرد
 تەمامە ئاشىك لە نويى بىناكەم
 بە شىئەرى كوردى با بۆت تەۋاۋ كەم
 دوو جۆگەي بىبى بەر رۆژ و نىسار
 نە مەندو نە خور تەراز و ھەموار
 سەرەنياي^(۱) تەراز مەند و بە مىزان
 بە راستە و گونيا ۋەك حەۋزى بۆكان^(۲)

۱ - سەرەنيا : حەۋالە . ئەو دىۋار و بەردە چنەي دۆلە كەي پىۋە ھەلسپىراۋە.
 ۲ - حەۋزى بۆكان بە حەۋزە گەۋرەي بۆكان بە نىوبانگە . لە مېژە ئەو حەۋزە
 ھەيە و لە بن قەلاي سەرداردا ھەلكە و تۈۋە تا ئىستا ئاۋى خواردەنە ۋەي خەلكى
 بۆكان لەو حەۋزە بوۋە ، تا سەرى نە گىرابوۋ ، دىمەنى جوانى ، بۆكانى خوش
 كردبوۋ . تەنانەت بىۋە ھەۋىنى گۆرانى و شىئەرى ھۆنەران . حەسەن زىرەكى
 نە مەردەلى :

حەۋزە كەي بۆكان قوۋل و بى بنە
 دوو ماسى تىدا خال لە گەردنە
 لەو جوۋتە خوشكە يە كيان ھى منە

دۆلّی^(۱) داری بی ساف و بی گری
 هینده له بار بی دهستی لی نه دری
 زه مپوره^(۲) گه وره ساف و مودده وهر
 کیسه ل بی زه حمه ت پی دا بیته دهر
 ئاشیک بی سه خره ری پی نه بر دبی
 بی نای وا عالی هیچ کهس نهی کر دبی

هونه ری پایه بهرز و تا قانه ماموستا هه ژار ده فهرمووی
 بهس خه والو به خه یال پروانه...
 شاری بوکان وه کوو بوکان جوانه

.....

ئاوی چاویک له دلی ته ودایه
 چاوی قرژالی له بهر هه لئایه

۱ - دۆل : داریکی زور ته ستووری دریژ بوو که نیوه که یان هه لدهن وه کو
 لوریان ده کرد. پاشان به بزمار و ته خته ی ریک و ساف لاهه لدر اووه که یان
 ده گرت و کون بریان ده کرد بو ته وه ی ئاوبه دۆله که دا برواته خواری و له نیوان
 ته خته کانه وه نه یه ته ده ری و فیشقه نه کا. لای خواری دۆله که یان هه لنه ده دری،
 به لکو نیوه که یان دهر دینا و له پروکاری ته خته کانه وه نزیک به ژیری دۆله کون یان
 ده کرد بو جینی زه مپوره .

۱- زه مپوره : لووله داریکی باریکه، نزیکه ی بیست سی سانتیک دریژه و
 له کونی دۆله کیان ده ترنجاند و به هوره و پواز توندیان ده کرده تئاوه که به
 پاله ستویه کی زوره وه بیته ده ری .

بهرده ئاشه کهي جهوبست و^(۱) گير بي
 گرمه و زرمه کهي وه ک نهره شير بي
 گهنم بکابه ئارد روژي سي تهغار
 گرمه گرمي بي وه ک ههوري بههار
 چهقه نهی^(۲) وابي له هاتي داند
 نهزيري نه بي له روی دنيا دا
 ئپالم تاريفه هيچي کهم نه بي
 خهلات ده کهم ئه گهر ئاوا بي
 تهوهره و^(۳) بسته و^(۴) په ره و^(۵) توپه کهي^(۶)
 ژير دوزه قه و^(۷) ئاو، مووروه^(۸) سهنگه کهي

۲ - ئاشي جهوبست و گير به ئاشيكيان ده کوت که بهريناني بهر داسه کهي
 جهوت بست بوایه. کوني بهرداسه کيش بو خوي نزیکه ي بستیک ده بو. جابه
 بهرداشيكي ئاوايان ده کوت جهوت بست و گيره ئاشي جهوبست و گيريش
 له بهر نه وه ي ئاوي زور ده ويست له هه مو جي يه ک دروست نه ده کرا به لکو له
 جينگايه ک دروست ده کرا که دو سي ئاشگير ئاوي پيدا بهاتبايه. جا ئاشيكي
 ئاوا چونکه شه و روژ زوري دادينا و خيرا بو وه ئاشيري زوو به ري ده کرد له
 دوور و نزیکه وه بوي ده هاتن و رميني زور ده بوه (کوني بهرداش = گير)
 ۲ - چهقه نه: دارينکه سه رينكي پانه و ده که ويته سه ربه ر داسه که و به گه پرائي
 بهر داسه که نه ويش هه لده به زيته وه و پلووسکي گهنمه که ده له رينته وه تا داني
 ئاشه که به ئاساني بيته خواري.

۳ - تهوهره: ئاسنيكي پان بوو، نزیکه ي بيست ساتيش دريژ. له دوو سه ره وه
 پانيان ده کرده وه، وه ک ده مه ته ور، نيوه راسته کهي باريکتر بوو کونيكي

هه موی ریک و پیک، راست و مونه ززه م
هیچ نه قسی نه بی نه زور و نه که م

دریژاودریژیان تی ده کرد که سهری بسته که ی تیوه ده چو، له و به ره و به ری کونی
به رداشه که، به قه د ته و ه ره که نه په ل تر و نه قوولتر، دایان ده بری و بویان ده کرد به
قه بر. به جوریک که نیوه راستی ته و ره که بکه و تایه ته نیوه راستی کونی
به رداشه که.

۴ - بست یان بسته : ئاسنیکی دریژی چوار پالو بوو که ده کرا به کونی توپه
ئاشه که داو سهری خواره وهی ده چوه سهر موورووه سینگ و سهری
سهره وهشی ده چوه نیو کونی ته و ه ره که وه و کاتی ئاو به توندی له په ری
توپه که ی ده دا ده خولاوه و به رداشه که ی هه لده سوورانده .

۵ - په ره : به و ته خته دارانه یان ده کوت که له قه دی توپه کیان ده چه قاند، بو
ئه وهی ئاوه که، که به توندیی له زه مبووره که وه ده هاته ده ری، له وانیداو توپه که
بخولینیته وه و ئاشه که هه لسووری. هه ر وه ک په ره ی باوه شین .

۶ - توپ : داریکی ئه ستووری سی چل سانت که نیوه که یان کون ده کرد و
بسته که یان پیدا ده کرد و له رووکاری ده ره وهش په ره کانیا تی ده چه قاند.

۷ - دوزه قه : جینگایه ک بوو له بن ئاشدا، وه ک پرد دروست ده کرا، که سهری
خواره وهی دوله که ده هاته نیو ئه وه وه. بسته و توپه کهش له بهر ئه وه وه
داده مه زرا، جا کاتی ئاو به توندیی له زه مبووره که وه ده هاته ده ری و له په ره ی
توپه که ی ده دا، توپه که به توندیی هه لده سوورا و ئاوه که وه ک توژی لیده هات و
له دوزه قه که وه ده هاته ده ری.

۸ - موورووه سینگ : به ردیکی شینی خری ره قی لوسه که یا هه ر بو خوی
لایه کی که می قووله، وه یا بریک قوولی ده که ن و نووکی بسته که ی ده نینه سهر و
له سهرداری پی دایده به ستن و بسته که ی له سهر ده خولیته وه. به رده که
نه ده سوی و نه ده خوریته وه.

(دوشیعی لیره دا جه وهه ری به سهر دا رزاوه و ناخویندریته وه)
 له قه ولی ئاغاوه من عهرزت ده کم
 حه سه نی (جه وهه ری) مه لای دی یه کم
 کاتی جه وهه ری مالی له جامه رد ده روا، دوا ی نه و مه لا مه حه مه دی جامی
 که به مه لا دوودوو به نیو بانگ ده بی، مالی دی بو جامه رد و ده بیته مه لای
 نه وی. جه وهه ری نه و چوارینه ی به و بونه وه کوتوه.

هه تا شاری جامه رد بوو یه ک مه لا بوو
 ئه ویستاکه مه لاکه ی بوته دوو دوو
 جه نابی قاسماغا پایه دار بی
 به دوی دی سی، دوو دینه سهر دوو

جه وهه ری مالی له باغچه ده بی جارنیک برنیک سهری دیشی و گیانی
 داده گیری. به سه لیم خانی نه وی ده لی نه ری سه لیمخان خوب و ده رمانی
 سه ریشه ت هه یه؟ نه ویش ده لی قوربان من نیمه، به لان حه مه ده مین به گی
 تیکانته په هه یه تی و به شیعی ریشی ده دا. ماموستاش ده ست به جی نه و سی
 شیعه ری خواره وه ده هونیه وه و به پایو یکدا ده ی نیرن بولای حه مه ده مین
 به گ و نه ویش ده رمانی بو ده نیری (نه وکاته به خوب و قورسیان کوتوه
 شه کولات).

جه نابی کاکه مین دایم دو عا گوی به ژن و بالاتم
 به عیلی حاجی سه رتیه^۱ هه موو فه خر و موباهاتم

۱ - حاجی سه رتیب: حاجی سه لیمخانی کوری فه یزوللا به گه که ده بیته بابی
 حه مه ده مین به گ.

سهرم نهختی گرانه، سهر دلم قورسه، ده‌مم وشپکه
منیش زور ترسه نوکم دایمهن غهرقی خه یالاتم
هه تا ده‌ستم ده‌گاته شار و بازارو حه کیمی چاک
ئه‌گهر ماوه له‌لات موحتاجی دودانه شه کولاتم

سه‌لیمخانی باغچه برای سه‌عیدخانی نه‌دهه‌می بونه‌ی نه‌و سنی شیعره‌ی
خواره‌وه‌ی به‌خه‌تی خو‌ی به‌فارسی له‌نیو‌به‌یازه‌ک‌ه‌ی سه‌عیدخاندان‌اوا
نوسیوه! در تاریخ هزار و سیصد و هفتاد اطاق اندرون را سفیدکاری
می‌کردم بعد از تمام شدن سفیدکاری جناب ملاحسن به‌اندرون آمدند و
این سه‌شعر را سرودند

موباره‌ک بی‌وه‌تاغی به‌رز و جوانت
هه‌میشه ئاوه‌دان بی‌ده‌رک و بان‌ت
به‌شادی و عزیزه‌ت و ده‌وله‌ت بمین‌ی
سه‌لامه‌ت بن‌هه‌مو ئه‌ولاده‌کانت
هه‌زار و سی‌سه‌ت و هفتا‌ته‌واو بوو
سپی کاری و هتاغی خانومانت^(۱)

۱ - خانومان : خانمان، خانمه‌کان.

جه وهه ریی به زریاندا نامه ده نووسی بو سه عیدخانی نه دهه می باغچه له
ئوردوی نه لینی فه قی ئیسی یان.

زریانه شیته سه ری من فیدای شنه شنت
قپوربانی تۆزی ریگه تم نه مجاره واوهره
کالان ده پیکه بونه لینی^(۱) فه قی ئیسیان
ئوردو^(۲) له وی یه خیوه ته، خه رگایه چادره

۱ - نه لین: مه لاهه بدوللای خه لیفه زاده کوتی نه لین، ناوچه یه که له نیوان
پیرانشار و سه رده شت دا که چومی که لکوی له تی کردوه، له تیکی که وتوته
باکووری که لکوی و له ته که ی دیکه شی که وتوته باشووری یه وه. به شی
باشووری هی مه نگور بو، به شی باکووریش هی گهورک، به نه لین گهورک،
نه لینی فه قی ئیسی شیان پی ده کوت چونکه له هه وه له وه نه و نه لینه هی هۆزی
فه قی ئیسی بو که به هوی بی هیزی وه گهورک به زور له ده ستیان ده رهیتان و
لی یان داگیر کردن.

۲ - عه بدوللا خان یه زدان په نا که خوشی فه یزوللا به گی یه کوتی نه و
ئوردوه، ئوردوی فه یزوللا به گی یان بو. ده ولت بر دبوونی بو شه ری
مه لاهه لیل که دزی ره زاشا راهه ری بو. خوینه ری به ریز، بو ناسینی مه لاهه لیل
و راهه رینه که ی ته مه شای کتیبی (قیام ملاخلیل) نووسراوی خودالینخوشبوو
میرزا برایمی نه فخره می بکه.

جه مهن له وى هه موو عيلا تى موكرىان
 نه و ده شته پر له نو كهرو ئاغاو به گله ره
 بيستومه چوله ريگهش برىك بى زه خيره به
 برسيت نه بى هه تا ده توانى توشه هه لگه
 توراغ و قهند و چايى نه وهند تا ده گه يه وى
 نان و كوليره چه وره و په نير و كه رهش به ره
 ريگهش برىك به ترسه نه وهك توشى كيشه بى
 خه نجهر وه بهر چه قينه و ده مانچه و تفهنگ به ره
 نه و ده سته پا كه ته بنى گيرفانى باخه لت
 ده سريكى تيوه پيچه و زور جوانى هه لگه
 نو و سيومه بو حوزورى سه عيدخانى نه دهه مى
 ران و ركيفى جوانه، تپيغى ده بانه مجه وه ره
 ته عريف ناكري به قه له م چون ته واو ده بى
 ميرزا يه، سواري چاكه، ره شیده، دلاوهره
 نه و وهل برو هه تا وه كو نزىك خيوه تان
 كانى به كى لى به ئاوى وه كو و ئاوى كه وسهره
 ده وري گولو كه پاكي هه لاله و وه نه وشه به
 گيا خاوه، سويسنه، مهندي به، شه ست په ره
 دانيشه ده ست و دم و چاوى خوت بشو
 خاوين له تو زى ريگه و ده ستنو يژى هه لگه

ئەمجارە ھەستە نەختی لەسەر گردی خێوەتان
 راویستە تا کوو سەعاتی سەبر گەر
 چاوت بگێرە تا کو دینە دەری نوکەر و غولام
 جانگیر و مستەفا و عەلی بانگە ئەو سەر
 دەست تیکگرن، قەدری ھەلپەرن بلی پللی
 توخودا عەلی بە یادی رەسوول چاکی ھەلگرە
 تیکرا برۆنە خواری بەلنگدان و پیکەنین
 تا دەچنە بەردەمی ئەو گەرە چادەرە
 ئەو وەل بچۆرە خێوەتی سەرتیپی شاریکەند
 قوببە ی ھەمو لە زیرە پەر او یزی مەخمەرە
 مەزن و رەئیس عیپ و خەوانینی موکری بە
 سەر تاقە دەم لە عەقل و شەجاعت موسەو وەرە
 راو ھستە ھەندی لەبەر دەرکی خێوەتا
 ئیزنی بخوازە، زۆر بە ئەدەب پەردە لابەرە
 دوای سەلام، زۆر دوعای خیر و ئیشتیاق
 بو عەرزی ئەم نیازە ئیجازیکی وەرگرە
 عەرزبانکە، بێتو عەرزی نیازم قەبوول بکەن
 مەمنونی لوتفی ئیو دەبم تا کو مەحشەرە
 ئەمجارە کاکە سەعیدم بو بنیرنەو
 بو ھاتنەوی ھەمیشە دوو چاوم لە بەر دەرە

جه وهه ریی ده لئی: له گه ل نه وه دا که خوی به دوستم بزانی و هو گرم بئی، زور
به نه مه ک و گهرم و گوپرم، خوشم ده وی و پیی دا هه لده لیم و هه لیده کیشم.
خو نه گهر خودا به ور و ژه نه کا که سی خه یالی که له وه کیشیی بکه و یته سه رو
ملم له به رانه ردا بگری، نووکی پینووسانی لئوه کار خهم. وه ک تیری
نه به دیی ده ی سمی.

نووکی قه له می جه وهه ریی بروانه چ تیژه
بوک .. نی موخالیف زه .. هره تیری قه زایه

نه م شیعره عه باسخانی سه لیمی له بهری بوو من نووسیمه وه. کوتم
جه وهه ریی له گه ل کئی یه تی؟ کوتی به سه عیدخانی نه دهه می باغچه ی
کوتوه که گوایه له دواپی دا دوستایه تی یه که یان تیک چوووه و نیوان
ناخوشیی که وتوته به ینیان.

« حیکایه تی توففاحه تولحه مرا »

گری به کم له پارچه هه لبه ستيکی جه وهه ریی دابو هاتبوه پيشه وه به لایه وه گیرم کردبو (پارچه هه لبه ستي زریانه شینه) کوتیان بچو بو لای برایم به گی شاریکه ند. چونکه هه لبه سته که باسی سه رتیبی شاریکه ند (بابی برایم به گ) ی تیدایه، رهنگه نه و له بابی بیستی و بوت هه لینی. منیش به قسم کردن و کات ژمیری پینج و چاره کیکي پاش نیوه پروی روژی چوار شه ممه به رواری ۱۳۷۶/۳/۷ ی هه تاوی چوم بو لای برایم به گ. له مالی له جی دا که وتبوو نه خوش بوو. زور کز و لاواز بیو به لان به سه ر وریا بوو. خوم ناساند و کوتم من خه ریکم شیعره کانی ماموستا مه لاهه سنی جه وهه ریی کوده که مه وه گرفتیکم بو په یدا بوه کوتیان رهنگه تو بیزانی و چی دیکه ش له باره ی جه وهه ریی و ئاسه واره کانی به وه ده زانی پیم بلی! به کجار زوری پی خوش بوو هه لبه سته که م بو خوینده وه بریک گرفته که ی بو ره واندم. شیعرینکی زوری له به ربوو هی زینوهر و جه وهه ریی و هی دی. له باره ی جه وهه ریی به وه قسم مان ده کرد، کوتی فلانکه س جه وهه ریی تابلی ی زور مه لچاک، هونه رینکی به رز و به ده سته لات، خه ت خوش، جوان چاک، خووخده جوان، رووخوش و قسه خوش و جه فه نگیی بوو. ماوه یه ک ته شریفی له شاریکه ند بوو. هه میشه له خزمه تی دابووم. به پاستی

هەر ئهوهندهم خوشی دی و هەر ئهوهندهش به عومر دهزانم که ماموستا
 ته شریفی له شاریکه ند بوو. نیوانمان زور خوش بوو. جاری وابوو شوخی
 زور ناسک و قسه و جەفەنگی سهیری ده کرد. جاریک بوی گیرامه وه
 فه رموی یه کنی له وه زیره کانی هاروونه ره شید ژنیکی زور جوانی ده بنی که
 شاعیریش ده بنی. روژیک نه و ژنه ده چنی بو شوگره (حه مام) دواي
 خوشوتن به رووتی که دینه بهر ئاوینه ی شوگره که زوری خو پی جوان
 ده بنی نه و نیوه شیعره به خویدا هه لده لنی و له دیواری شوگره که ده بنووسی
 و ده روا.

أَنَا لَتَفَاحَةَ الْحَمْرَاءِ عَلَيْهَا الظِّلُّ مَرَّشَوْشٌ ^(۱)

جاریک نه بوو نه واس هونه ری به نیو بانگی عه ره ب ده چنی بو نه و شوگره یه
 بو خوشوتن. که ته ماشا ده کا نه وه له دیواره که نه و نیوه شیعره ی لنی
 نووسراوه، ده ست به چنی ده زانی هونه ری نه و نیوه شیعره ژنه و ژنی
 شاعیریش هەر ده بنی نه و ژنه وه زیره بنی. نه ویش نیوه شیعره که ی دیکه ی بو
 داده ننی و له بنیه وه ئاوا ده ی نووسی:

بِفٍّ .. جِ عَرَضُهَا سِبْرٌ عَلَيْهَا الْعَيْنُ مَنَفُوشٌ ^(۲)

۱ - انا: ئه من. هین: نه و. التفاحه: سیو. حمرا: سوور. الظل: سیه ر. مرشوش:
 رژاوه خوار. بلاو بووه.

۲ - عرض: پانایی. ظفر. ظفر: نیوک. المسک: شتیکی ره شی بون خوشه له
 نیوک ناسک ده ی گرن. منفوش: بلاو کراوه وه. واته نه و، سیوه سووریکه که
 سیه ر (مه به ست قزو موی سه ریه تی) به سه ری دا هاتوته خواری و شتیکی شی
 هه یه که پاناییه که ی به قه د نینو کنی ده بنی و میسکی به سه ره وه کراوه.

ماموستا مانای هەر دوکیانی بو لیکدامه وه و فه رمووی قهت ئاگات
 لیکردوه ئه و ئه بو و نه واسه بی زه و قه چون ئه و شته خوش و به تام و جوان و
 شیرینه ی، قیزه ون و ناشیرین و پس کردوه؟! ده ی من نالیم تو بلنی، هی
 توففاحه تولحه مپرا ده بی شتیکی پان و فلچی کولکنی وه ک لنگه کلایش بی،
 یان به قهت سه ره نینو کینکی سپی میسکاوی؟! جا ته مه شای منیش که چون
 پیسایی ئه بونه واسم لنی کپاندوه و وام جوان کردوه و رازاندومه ته وه که بون
 و به رامی روزه ری یه ک ده پروا و عیسان له دووره وه بوی شاگه شکه ده بی !!
 هیناومه (انا) م کردوه به (هی) و ئاوام لیکردوه:

هِيَ التَّفَاحَةُ الْحَمْرَاءُ عَلَيْهَا الظِّلُّ مَرَشُوشٌ
 بِفَفٍّ .. جِ عَرْضُهَا ظَفْرٌ عَلَيْهَا الْمِسْكُ مَنَفُوشٌ

(ماموستا هیناویه شیعره که ی له زمانی خوویه وه دارشته و به
 جوانکاری یه کی زور وورد و به رزی کوردانه ی وه ک نالی و وه فایی
 مه به سته که ی و رازاندوته وه که توففاحه تولحه مپرای ئه وه نده ی دیکه له خو
 بایی و گیروده ی خو کردوه .)

برایم به گ دوا ی ئه وه ی قسه که ی ته وا و کرد هه ر له وئی وه ک رابرد
 نووسیمه وه و بوم خوینده وه زور زوری پی خوش بوو. هه ستام برۆم کوتی
 ده بی پیم لنی نه بری زوو زوو بیی بو لام. منیش به لیم دایه. به لان گیر و
 گرفتی مانی به درۆ وای لنی کردم نه متوانی زور زوو بچمه وه بو لای، هه ر
 ئه وپۆ ئه وپۆم بوو که بچمه وه له نه کاو بیستم برایم به گ عومری خودای
 کردوه. پینج شه ممه بوو بیستم، رۆژی چوار شه ممه به روار ی

۱۳۷۶/۴/۴ ی هتاوی کوچی دواپی کردبوو. زورم پی ناخوش بوو به لان
چ ده کری؟ خودالنی خوش بی.

جه وهه ری له ولامی نامه ی خه لیفه سه یید خدری داشاغلدا پرنسکه ی
دلی بو دوستی به وه فای ده کاته وه. ده ستکورتی و هه ژاری و پیری و
لیقه و ماوی خوی له گه ل بیر هینانه وه ی ژینی رابووردوی و چون بوو چی
لنی هات له م پارچه هه لبه سته دا ده رده بری. وا دیاره جه وهه ری هیشتا له
موکریان بووه و نه رویشتوووه بو دزه. نه م شیعرانه ی کوتوووه.

سه لامون عه له یک، عه له یکه سه لام
سه ووالله ی پاککی ره سوولی نه نام
جه نابی ئا غای سه ییدی سه ره وه ر
خه لیفه ی به راست ئا غای سه یید خدر
شاعیر و ئه دیب خوش خه ت و خوشروو
ماقوول و نه جیب، خوشخولق و خوشخوو
سه ره حه لقه ی زیگری شه و و به یانی
مه زهه ری لوتفی غه و سی گه یلانی
ده نگی ته هلیت پیاو ده سووتینی
سه وزه ی ئه به شعارت دل ده رفینی
ئه شعارت گه یشت نامه سه ره چاوم
کردم به نووشته ی سه ره و کلاوم

بـونـم پـیـوه کـرد نـه شـهـی دابـه سـهـر
عـومـری جـووانـیم لـه نـوی هـاته بـهـر
بـینـی چـهـند خـوش بـوو وـه ک مـیسـکی تـه تـار
تـازـه هـا تـبـودـهـر لـه کـولـبهـی عـه تـار
چـاوم رـوون بـوو وـه بـه خـه تـی خـوشـی
بـوو بـه دـهـر مـانی دـهـرد و نـه خـوشـی
بـه مـوژدـهـی سـاغـیت دلی حـه زینـم
شـاد بـوو، سـارـیژ بـوو کـونـه بـرینـم
لـه خـودا دـه خـوازم هـهـر بـه دـه مـاغ بـی
پـایه بـلنـد و سـه لیم و سـاغ بـی
لـه هـهـردو دـونـیا مـه قـسود حـاسـل بـی
هـهـر وـه ک کـامـیلی هـهـروا کـامـیل بـی
پـیرو نـپـاته و ان بـه سـهـر زیـند و ووم
بـه حـال دـه بـز و ووم دـه لـی مـرد و ووم
و لاغـی سـواری و بـاریم نـه مـاوه
پـیاده کـه و تـووم نـه ژنـوم شـکاوه
هـهـر گیز گـله یی لـه مـن مـه فـهـرمـوو
بـاریک بـوو مـه و هـهـر وـه ک تـپـاله مـوو
نـه گـهـر بـم بـینی بـو حـالم دـه گـری
دـه لـی هـهـزار حـه یف بـو تـو جـه و هـهـری

کوا عهیش و سهفای باغی جووانی؟
 که وتویه سهحرای پیری و زورهمانی
 کوا خهتتی خوشت کوا ئینشاو ئیملات؟
 قهلهمدانی گوینز، قهلهم و دهوات؟
 کوا سهرو سواریی، دست و جلهوت
 پرمهی ماین شی، سهدای هوههوت؟
 کوا توله و تاجی راوی لاپالان
 له سهختی قهلبه و له دهشتی دولان^(۱)
 کوا ران و رکیف، زینی ساچاخدار
 چه کمه و کهوشی رهش بهرقی و سیره دار
 کهوای بوورسای شام میزه روی کهتان
 له خوت شیرن بوو شنیلی لای شان
 کوا حهلقهی دهرس و دهوری فهقی یان
 ئوسول و فروع، تهفسیر و قورئان
 چه غمینی و ته شریح له عیلمی هه یئهت
 ریساله ی حیساب کهلام و حیکمهت
 کوا حهلقهی خهتمی بابی ئههلولا
 حاجی خهلیفه مهلا عهبدوللا

۱ - قهلبه و دولان: هردوکیان مووچه ی باغچه ن.

کوانی خانہ قای جیگای سالیکان
 کوا و ہتاغی بہرز جیگای ئاگان
 کوا شوغلی سوئی کوا جہزبہی مورید
 کوا حاجی یاقووب، کوا سوئی سہ عید
 کوا بزنی و مہر و گیسک و کاورت
 چلہ بہندانسی دەوری چادرت
 کوا ماین و جوانوو، دوو و سی و چووار
 بہہاران دەچون بو رہوہو ہوار
 کوا مہزرا و مووچہ و ئاش و بناوان
 خیرینگہی داسی رہنجبہر و سہ پان
 براگیان ہہرچہند ئہوزاعم وایہ
 رازیم بہ قہزا کاری خودایہ
 زاہیر تیک چوہ باتین ئابادہ
 فکرم لہ سہرخو قہلبم ئازادہ
 ئہ عزای زاہیرم راستہ سہقیمہ
 فیکرو حہواسم چہمع و سہلیمہ
 بہ نووری ئیمپان دلیم رہوشہنہ
 لہ لوتفی خودا دلیم گولشہنہ
 لہ کتیبہ دیوتہ مہعنای دەزانی
 قہلبول موئمینی عہرش و ررہ حمانی

هه روه ک کو ترا جه وهه ریی به سه ری پیری ژیانی لی شیواو چو بو دزه بو
خز مهت حاجی سه یید عه بدوللا. روزنیک جه وهه ریی ته مه شا ده کا نه وا
به فر دهوری دزه ی داوه و هیشتا کوورهش دانه تراوه. ترس هه لی ده گری و
نه و دو شیعره ده نووسی بو حاجی سه یید عه بدوللا.

بـهـفـر هـاـتـه خـوار بـو دهـوری دزی
له ترسی سه رما دلم ده له رزی
که بی تو و وا زوو کووره دانه نری
بی شک (جه وهه ریی) له سه رما ده مری
حاجی سه یید عه بدوللا که نه و شیعرانه ی پی ده گا جاری خیرا بالته یه کی
که ولی بو خارای بو ده نیری و دوایش بو خوی کوره ی بو ده باو به دهستی
خوی بوی داده نی و قورئانیک و ده لایلیکیشی ده داتی
جه وهه ری له خوشیا که شیخ زوو به هاواریه وه هاتوه و دهستی قه دریکی
زوریشی لی ناوه و سه رتا پاخه لاتی کردوه، هه موو تالی یه کی له بیر
ده چینه وه و زور خوی به به خته وه ر ده زانی، ئیدی گوی ناداته قووره و
نوزهی هه سوودو چاوبه رای نه دنی نه و به هیند ناگری، به به ندان روو
ده کاته وه شیخ و ده لی:

مه قامی شیخ زور بهرز و بلند بی
ده گهل من زور به لوتف و ئیلتیفاته
۶۳

به جوبیه و میزهره و که ولی بیوخارا
 سهراپا جه وهه ری غه رقی خه لاته
 له وان چاکتر که لاموللا و ده لاییل
 که خویندنیان به حق مایه ی نه جاته
 له بو من سه ر بلندی و ئیفتیخاره
 له نیو بیگیانه و ئه هلی ولاته
 ئه وه ی دوستن ده لین زور زور موباره ک
 سه سوودیش زور خه فه و غه مبار و ماته
 چ ده ربه ستم سه سوود با هر بنووزی
 قسه ی حاسید له لای من بی مهناته
 ئه گهر سه د پیر و ئوفتاده و زه عیفم
 له سایه ی شیخه وه به ختم له هاته
 سه سن عه هدیکه به ستوویه له گهل تو
 هه تا مردن له سه ر عه هد و وه فاته
 ئه من پیر بووم و عومرم زور نه ماوه
 ئه تو خوش بی سه ر و قه لبم فیداته
 ئه گهر بمرم له سه ر دنیاش نه مینم
 به دیدارت قه سه م روحم له لاته

خه ليفة سه ييد خدرى داشاغل^(۱) به نه حمه دى مزگه ردا نامه دى هه والپرسى
ده نيرى بو جه وهه ريبى له دزه و جه وهه ريبش وه لامى ده داته وه

جه نابى موسته تاب ئاغاى سه ييد خدرى داشاغل
خه ليفة دى قادرى يه عنى ته ريقى غه وسى گه يلانى
گه ياندى نه حمه دى مزگه ر، ره قيمه دى عه نبه رينى تو
كراسى يوسفى هينا له بو يه عقوبى كه نعانى
وه رم گرت و له سهر چاوو سهرم داناوو ماچم كرد
سرور و نوورى به خشى بو سه رو بو چاوى زولمانى
به خه تى خوش و شيرينى، به شيعر و نه سرى ره نگينى
وه كو ئاوى حه ياتى داي به حاله عومرى نو جوانى
به موژده دى سيححه تى زاتى شه ريفت شاد و مه سرورم
دلم پشكوت وه كو گولخونچه يى باغى حه سه نخانى
له روى لوتف و موحيبته گه ر ده پرسى حالى به نده دى خوت
بيحه مديللا له سايه دى ئيلتيفاتى شيخى گه يلانى

۱ - داشاغل دى يه كه، كه كه وتوته روژه لاتى بوكانه وه له سهر جاده دى
سايه نقه لاو بوكان

هه تا فهرمووی به که یفم مه نزلم ته نیایه زور گهرمه
هموو ئه سبابی سازه کووره و فه رشی خوراسانی
له شیوهی دوستی و مه یلت گه لی مه منون و مه رهوونم
که ئه م به ندهت له بیر ماوه له دوای موددیکی توولانی
مه فهرموو جه وهه ریی حه یفی غه ریب و دوور وه ته ن که وتووی
به گولزاری وه ته ن ناده م غوباری ده رکی گه یلانی
وه ره با پیت بلیم ئه و شیخه کی یه تا کوو بیناسی
جه نابی حاجی سه یید شیخ عوبه یدیللاهی گه یلانی
چرای ساداتی شه مزینه سیراجی میلله ت و دینه
نه وهی تاهاوو یاسینه له سولبی غه وسی گه یلانی
له بهر چاوی هموو که س خوشه ویسته جوان و شیرینه
چ شیعی بی چ سپوننی بی چ ته وریزی چ تارانسی
مه قامی شیخ بلنده پادشاهان حورمه تی ده گرن
عه سای پرله عل و یاقووتی له بو نادر شاهی ئیرانی
له لوتفی حق ته علاوه له هر چوار فه سلی سالیدا
زیاره تگاهی ئه شرافه ده ر و دیوار و هه یوانسی
له هر لایی ده بینی بو ته وافی دین له ریگای دوور
له ئه شراف و مه لاو ئاغا، له گه رمینی، له کوستانسی
له دیوانخانه یی ئه ودا که دانیشن له سهر سفره
فه قیر و ده وله مه ند وه ک یه ک له بو یان دی به یه کسانسی

په نایکی بلنده، عالی به بو دین و بو دنیا
 خودا هر پایه داری کا، هه تا دنیا ده بی فانی
 « جه وه ریی له دزه بیرو تاسه ی دوستانی و ولات و دیداری »
 « مه لاسالهی برای و نه وه کانی ده کا »

هه وای دیداری یارانی وه تن که وتوته سهر فکرم
 هه تا ئەم جار ده یانبینم به چاوانم، خودا نه مرم
 له هیجرانی مه لاسالهی برام و دوو نه وه م داییم
 به چاوی پرله فرمیسکم کولی گریان و شین ده گرم
 به ئیزنی حه زره تی شیخ چه نده پیم خوشه به دلخوشی
 له ورمی سواری ماشین بم جه وازی ریگه وه ر بگرم
 له سابلاغ و له میانداوو و له بو کان تی په رم به کسه ر
 له هیچ لایی هه تا سهر مهرقه دانی باغچه خو نه گرم
 له نیو ئەو سی خه لیفانه^(۱) به ئیخلاص و به هوشیاری
 له ئهرواحی ئەوان زاتانه فهیز و به هره وه ر بگرم
 له بهر پی باب و دایک و ژور سهری کا که عه لی چه ند روژ
 به گریان سهر له سهر ئەو مهرقه دانه ساتی هه لنه گرم

۱ - سی خه لیفه بریتین له: ۱ - حاجی خه لیفه مه لاهه بدوللای زه رده دپرو
 ۲ - خه لیفه مه لاهه موحه مه د نه مینی باغچه ۳ - خه لیفه شیخ قیوم مه هابادی
 ۶۷

به چاوی پرله نه سرین دهست مه لینم ره ببی نه مجاره
به ئیمانیکي زور کامیل به لوتف و روحمی تو بمرم

« قازی خزری ئیمام جو معه ی شنو شیعیری جه وهه ریی ته خمیس کردوه »
نه مهستی نه شنه یی خه مرم، نه خو پیری خه راباتم
نه نه هلی فیرقه یی ته زویر، نه دارای که راماتم
نه ساحیب کوپ و زه نجیرم، نه خاهانی مه قاماتم
نه حیزبی کو مه له و توده، نه پابه ندی دیمو کراتم
نه جوزوی نه هزه تی میلی، نه نه ربابی سیاساتم

له نیو تاق و سه رای شاران نه من ساحیب شه باکیک نییم
له نیو به حری فه ساحه ت دا نه من دارای که لامهک نییم
نه گهرچی نه هلی عیرفانم له لای که س من خه یالیک نییم
له سه ر نه م عه رزه پانه مالیکیی یه ک به سته خاکیک نییم
عه مامه و خه رقه و به رماله نه سیاب و موهیم ماتم

وهرن یاران ته فه ککورکه ن نه ما دونیا له بو تالووت

ئاده م نه بو مووسا نه بو داوود نه بو جالووت
ده بی ئوممیدم چون پیی بی زه عیف و کونه و فه رتووت
نه من پیریکی هفتا ساله عومرو پیی له سه ر تابووت

هه میشه قه برو کفن و مردنه فکر و خه یالاتم

خزرى ... لسه بوقه برو قياپه تته
له رۆزى حه شردا دىن و ره سولوللا زامنته
نه خه رقهى حيله و ته زوير، وهيا سه رپوشى نايينته
له حه دبانگم ده كا ئه ي (جه وهه ريبى) زوو وهختى هاتنته
له جوابدا پيى ده ليم تو مونتته زيربه وامنيش هاتم

ته وانا كه مه ئمورىكى ئيداره ي ده غل و دان (غله) ي نه و سه رده مه ي
بوكان و خه لكى سنه ده بى ده چيته سه ر سالارى ناغاي ئالبلاغ^(۱) بو گهنم
بو يانه ي ده غل و داني بوكان. سالار گهنمى نابى بداتنى و نه ويش ده ستى لى
هه لناگرى. جه وهه ريبى كه له وى ده بى سالار كاره ساته كه ي بو ده گيرپيته وه.
جه وهه ريبى ده لى سالار شيعرىكم بو هاتوه. بينووسه وه بيه بوته وانا.
نه ويش ده ست به جى ده ينووسيته وه ده بيا بو ته وانا و ده لى گهنم نى يه
له باتى گهنم ته نيا نه م شيعره م هه يه | ته وانا ش شيعره كه ي لى وه ر ده گرى و
ده يخوينيته وه. ته ماشا ده كا داواكه ي بو جى به جى نابى، ناچار ده ست له
سالار هه لده گرى. جه وهه ريبى به فرىاي سالار كه وت و به م شيعره له
ده ست ته واناي نه جات دا.

هه رده مان هينى و ده مان با ئيقتيسادى بو گهنم
چيچ نه ما ته حويلى غه لله ي ده م، مه گه ر ك .. رم و گوم

۱ - ئالبلاغ : دى يه كه له حوت هه شت كيلوميتري روزه لانى بوكان

قسمت فارسی

از دیوان استاد

(ملا حسن جوهری)

چنان سیلاب از چشم روان شد بر سر کویت
گرفته سیل توفان سرشکم قصر و بارویت
بامید و صالت کعبه کردم خاک درگاهت
وضو ز آب سرشک و قبله گاهم طاق ابرویت
دل و دین باختم اندر هوای وصل تو لیلی
چو مجنون ماندم آخر در طلسم چشم جادویت
ز سودایت چنان رسوا شدم کافر شدم آخر
چو کنعانی کمر بستم بزنار دو گیسویت
به یک تیر نگاهت صید دلهارا بیفکندی
فغان و ناله افتادگان آید ز هر سویت
مپوشان چهره از باد سحرگاهان که تا آرد
بمشتاقان و عشاقان رساند نکهت مویت
پس از مردن گذر کن بر مزارم ای مسیحادم
که تا جان باز گردد از شمیم عطر شب بویت
عجب نبود اگر بر کافران دوزخ چنان گردد
اگر باد صبا بوئی برد از کاکل و مویت
نه تنها (جوهری) پابسته این دانه و دامست
هزاران پارساپابند زلف و خال هندویت

بهر سو واله و شیدایی دلدار میگردم
 عیبث در آرزوی یار میگردم
 ز سودای رخ جانان کشم آه و فغان هر دم
 نپنداری که مست و بیخودم هشیار میگردم
 هوای کوی لیلی با سرو نادیده بادیده
 بسامید وصال یار مجنون وار میگردم
 بسوی کاکل و مویش زعطر و برگ شب بویش
 چو بلبل در پی رویش بهر گلزار میگردم
 زشوق قدر عنایش بطوف سرو بالایش
 همی نالم چو قمری بر لب جو بار میگردم
 بدام و دانه زلف سیاه و خال هندویش
 چو صنعانی بدام و حلقه و زنار میگردم
 به سیل اشک چشمم خانه دل پایه ویرانست
 به تعمیر خرابیها پی معمار میگردم
 توئی آب حیات من، زمن پنهان چرا هستی
 ندانستی به پیدایت سکندر وار میگردم
 بحال من ببخشایی، نقاب از چهره بکشایی
 جمال خویش بنمایی من از دیدار میگردم
 متاع (جوهری) یک جان و آن هم باشدت قربان
 بسرگرد سرت همچون سر پرگار میگردم

بـرـوزانـه پـی گـاوان دویـدن
بـشـب بـی شـمـع در گـلـخـن خـریـدن
بـتـابـسـتـان چـو مـرغان بـیابان
بـکـوه و دشت و سـحـرا دانـه چـیـدن
بـدست و نـاخـن و دندـان دو پـشـته
مـغـیلان کـنـدن و درپـا خـلیـدن
زنیـش عـقـرب و سـمّ الـافـاعی
چـشـمـیـدن یـکـدم و یـکـدم مـکـیـدن
یـکـی نـان تـهی بـی آب و بـی دـوغ
پـنـیر و چـرـبـی و چـایـی نـدیـدن
حـصـیر بـوریا در زیـر پـهلـو
پـلاس کـهنه تـا زانـو کـشـیـدن
بـپای خـود روی در پـیش جـلاد
بـه چـشم خـویش مـرگ خـویش دیدن
بـنزد (جـوهـری) بـهتر از آنست
زدونـان مـنت دو نـان کـشـیـدن

« تخمیس میرزا علی معتمد کردستانی بر غزل سابق »

« مرحوم جوهری »

مه حوری نژاد ای من فدای خال هندویت
هزاران جان شیرین بسته یک تارگیسویت
زدرد دوری روی و لب و چشمان و ابرویت
چنان سیلاب از چشم روان شد بر سر کویت
گرفته سیل و توفان سرشکم قصر و بارویت

شدم دیوانه آن خال و خط و روی چون ماهت
بجاروب مُژده هر لحظه می‌رویم سر راهت
اگر چه نیستم یک ذره از عشق تو دلخواهت
بامید وصال کعبه کردم خاک درگاهت
وضو ز آب سرشک و قبله گاهم طاق ابرویت

زهجرانت همه شب می‌رود از چشم من سیلی
شدم زار و ضعیف و ناتوان از جور تو خیلی
نکردی بی‌مروت یک زمان بر سوی من میلی
دل و دین باختم اندر هوای وصلت ای لیلی
چو مجنون ماندم آخر در طلسم چشم جادویت

نگشتی ای طبیب بی وفا بر حال من ناظر
نکردی یک نفس تأخیر ظلم و جور ای جابر
چرا رحمی نخواهی کرد بر عشاق ای کافر
ز سودایت چنان رسوا شدم کافر شدم آخر
چو صنعانی کمر بستم بزئار دو گیسویت

بشهرستان حسن ای جان من بی مثل و مانندی
هزاران روسی و هندی بتار زلف می بندی
به حسن صد چو شیرین و زلیخایی بمن خندی
به یک تیر نگاهت صید دلها را بیفکندی
فغان و ناله افتادگان آید زهر سویت

زهجرت چشم من شب تا سحر لعل و گهر بارد
بنازم گنج رویت را که هم این و هم آن دارد
نسیم گلستان بی روی تو زخم دلم خاردار
مپوشان چهره از باد سحرگاهان که تا آرد
بمشتاقان و عشاقان زساند نکهت مویت

توئی شیرین شهر حسن و من بیچاره فرهادم
زتاب خنجر ابروی تو از پا در افتادم
بزخم تیر مژگانت شدم مقتول و جان دادم
پس از مردن گذر کن بر مزارم ای مسیحادم
که تا جان باز گردد از شمیم عطر شب بویست

اگر یک لحظه بر وفق مرادم آسمان گردد
دمی آن دلبر رعنا به پیشم مهمان گردد
مرا بیت الحزن زآن گل بر شک گلستان گردد
عجب نبود اگر بر کافران دوزخ جنان گردد
اگر باد صبا بوئی برد از کاکل و مویت

ترا چون مصر حسن و گنج و بخت و دولتت رامست
علی را زهر تلخ درد هجر و عشق در کامست
چه چاره هر دو از صنع خدا و چرخ ایامست
نه تنها (جوهری) پابسته این دانه و دامست
هزاران پارسا پابند زلف و خال هندویت

« در رثا و ماده تاریخ فوت مرحوم قاضی علی جوهری گوید »

چشم عبرت بین، بین سیر قرون خالیات
از تواریخ سلاطین و ملوک ماضیات
انسسی و جننی و پیر و نوجوان خرد و بزرگ
انسیا تا اولیا با کشف و خرق و معجزات
هر که آمد در جهان آخر ببايد رفت از آن
اولش بود و وجود است آخرش فوت و ممات
هر کسی در نوبت خود بار رحلت بست و رفت
این جهان با کس ندارد تا ابد پای ثبات
حبذا آنکس که با نام نکو رفت و گذاشت
نام نیکو زنده دارد مرد را بعد از ممات
هر که خواهد در جهان با نام نیکو بگذرد
خود بماند در جهان چون حضرت قاضی القضاة
حضرت قاضی علی علامه دوران خود
ترجمان اصل و فرع و دین و فقه و بیانات
در ریاض و زیج و اسطرلاب ثانی بوعلی
فیلسوفان کنون از حکمتش هستند مات
معدن جوو عطا و جامع علم و عمل
با تواضع با مهان با کهتران با التفات

پیشوای اهل تقوا و امام المسلمین
نور بخش منبر و محراب در عید و صلوات
گوهر پر نور بی همتا ز اصداف کرام
زاده از اصلاب و ارحام خیار و طاهرات
نوبتش چون در رسید و رفت از این دار فنا
تکیه زد بر چار بالش بر قصور خالدهات
رکن دین بشکست از موت چنین علامه‌ای
موت عالم سلمة الدین گفت فخر کائنات
در یکتا بود و پر قیمت میان قاضیان
ز آن شده تاریخ سال رحلتش (بهی القضاة)
ز آن صدف دو گوهر پاکیزه هستند یادگار
نوجوان بی نظیرند هر دو در حسن صفات
یک محمد جانشین حضرت قاضی علی
صدر اسلامت بوالقاسم جوان پاکذات
هر دو سرسبز و بلند اختر بمانند در جهان
ماتسوق الريح فی الجو سحاباً ساقیات

« در ستایش شیخ عبدالقادر نهری ملقب بغوث ثانی »
خوشا عمری نثار راه یار باوفا باشد
غبار درگهش در دیده دل توتیا باشد
سری در آستان دوست با خاشاک همسر شد
بصورت برتری باشد بمعنی برشها باشد
شوم قربان خاک آستان پیر شمزینی
که خاک مرده دلها را نگاهش کیمیا باشد
نسب از غوث اعظم نائب شاه نقشبند است
بدین دو بال شاید بر همه عالم هما باشد
امام اولیا سر حلقه مستان بزم قدس
پناه و ملجأ هر بانوا و بینوا باشد
به بزم قدسیان دلبر به جمع خاکیان سرور
بهر دو عالم اندر، پیشوا و مقتدا باشد
دلیل سالکان راه حق شمع جهان آرا
براه طالبان دین چراغ روشنا باشد
بلند پرواز اوج معرفت شهباز لاهوتی
شریعت پرور و گم گشتگان را راهنما باشد
سمی غوث اعظم جانشین شاه عبیداله
نهال باغ طه، اهل و بیت مصطفی باشد
بخلوتگاه وحدت محرم اسرار حق گشته
به سیر انفسی آیینه قدرت نما باشد

مقامش برتر از روحانیان باشد اگر یکدم
کسی با خاک کویش همنشین و آشنا باشد
بمژگان گر کند جارو کشی بر درگهش سالک
زمشرق تا بمغرب دیده‌اش عالم نما باشد
توجه گر کند یک لحظه سالک را کند مجذوب
چو ییادش را مریدان انتها در ابتدا باشد
مرا باین سلوک و سیر و جذبه نیست سودائی
چو در سودای عشقش دل اسیر و مبتلا باشد
چرا پروانه آسا خود نسوزانم بشمع او
که دانم بی‌گمان اندر فنایم صد بقا باشد
در این عالم کسی پرورده عشق است ای سالک
بدنیا شادمان و ناجی روز جزا باشد
زهجرش مردم و وصلش میسر کی شود یارب
که قربان سرش گردم بی‌پایش جان فدا باشد
خداوندا بحق شهسوار عرصه لولاک
شفیعم خون مظلومان دشت کربلا باشد
تو پیر ما به نهری بازآور، پایدارش کن
که دست همتش هر درداری را شفا باشد
ترحم بر من بیچاره کن درمانده‌ام یارب
که این بیچاره از چنگال دست غم رها باشد
محمد بیگ را با عزت و طاعت نگهداری
خود و فرزند دلبندش سلیم و بی بلا باشد

« در رثای حاج شیخ عبدالقادر نهری که با جمعی از خداپرستان »

« بدست پلید کمال آتاترک جلّاد شربت شهادت را نوشیدند »

بیا ساقی بده جام شراب لعل رمانی

بقربان سرت گردهم مکن بر من گرانجانی

قدح پر کن از آن می کو نشانند آتش غمرا

که در هجران جانانم جگر پر خون و بریانی

بیا ای مطرب مجلس بزن یک پنجه بر تازی

بیاد تار زلف یار برپا کن غزلخوانی

تو بر خون داستان هجر تامن گریه آغازم

ببارم اشک از چشمان چو آب از ابر نسیانی

فراق یار دلدارم چنان کردست سرگردان

که نشناسم سر از پا مانده‌ام در فکر و حیرانی

گاهی سرمست و سودایم، گاهی مجنون شیدایم

گاهی در گشت صحرایم، گاهی در کنج ظلمانی

دل از دوری جانان پرز آتش دیده پراسرین

گاهی چون مجمر نارم گاهی در آب طوفانی

فلک تاکی ننالم چون نگریم از ستمهایت

که از چنگال ظلمت کننده شد بیخ مسلمانی

بهر جا گلبنی روید نهی در پای او خاری

چراغ روشن اردیدی بباد ظلم بنشانی

گاهی بولولوئی را بر سر فاروق برتابی
گاهی از خون عثمان خط قرآن سرخ گردانی
بدست ابن ملجم شاه مردان را زبون کردی
بظلمت خانه خاکش سپردی جسم نورانی
سراولاد زهرا را بدست کافران دادی
بدشت کربلا خوناب مظلومان بجوشانی
مصیبت‌های دورما زحد افزون شده هیات
که از هر یک اساس دین نهاده روبویرانی
یکی از دردهای تازه یاد آور فغان برکش
بسوز سینه گریان از درد و پریشانی
زچشمان اشک از دل آتش و از سینه سوز آور
که رحلت کرد از دنیای فانی قطب ربّانی
لقب شد غوث ثانی شاه عبدالقادر نهری
حسب از نقشبند است و نسب از غوث گیلانی
سپه سالار خیل اولیا سر حلقه مستان
ضمیرش مخزن و گنجینه اسرار یزدانی
هزاران هم‌چو معن زائده بر گوشه خوانش
طفیل خانقایش صد چو شمس و پیر خرقانی
نسیم خانقایش نکهت خلد برین دارد
در و دیوارش از ذکر خدا پرفیض و نورانی

سفر اندر وطن کار مریدان درش یعنی
مبَدَل کرده اوصافات جسمانی بروحانی
زارشادش طریقت زنده شد همچون گل سیراب
چراغ شرع احمد از فروغش گشت نورانی
زبانش امر معروف و دستش ناهی از منکر
بقول و فعل محکم کرد بنیاد مسلمانی
بسی زحمت کشید اندر رواج دین پیغمبر
بسی محنت چشید از راه آئین مسلمانی
بسی اندر مقام و ملتزم عزلت نشین بودی
بسی اندر طواف کعبه بنمودی ثنا خوانی
بسی اندر صفا و مروه دامن بر کمر برزد
بسی خاطر و چشم پر از اسرین و عریانی
بسی اندر حجاز و طائف و شامات محکم کرد
حدیث احمد مختار و احکامات قرآنی
پس از هفتاد و چندی با تنی چند از خداجویان
زسادات و مشایخ شد اسیر ترک عثمانی
مغلل دست در گردن مقید پای در آهن
همه‌الله گویان بر زبان اذکار سبحانی
صف این اولیا رازیر دار محنت آوردند
طناب ظلم محکم شد بگردنهای نورانی

بدور حق پرستان صفزده یکدسته از ترکان
چو دور ماه گیرد رشته‌ای از ابر ظلمانی
زدند آن تیره دلها هر یکی تیری بر آن پاکان
بروی خاک خون جوشید همچون بحر طوفانی
زمین و آسمان لرزان ملائک بر سر گریان
بنالیدند انس و جان ز ظلم ترکان عثمانی
روان بی تن پاک شهیدان سوی جنت شد
تن بی جان مظلومان بماند در خاک ظلمانی
ترا ای (جوهری) بعد از وفات پیر شمزینی
بسی بهتر بود مردن ز تاج و تخت سلطانی
خرد تاریخ آن قطب شهید روح در جنت
بگفتا گشته جان شاداب ابا الطاف سبحانی

« در رثای شیخ حسام‌الدین سروده است »

شاه حسام‌الدین علی سالار خیل اولیا
قطب ارشاد طریقت مقتدای اتقیایا
صاحب هر دو طریق نقشبند و قادری
پیشوای جمله در اوج صعود و ارتقا
وعده وصلش به ایزد آمد و با احترام
خواند حق او را بسوی بارگاه کبریا
نوبتش چون در رسید و رفت از این دار فنا
خیمه و خرگاه زده در روضه دارالبقا
حسرتا بهر وفات این چنین قطب مدار
چونکه او پشت و پناه بینوا و اغنیا
زخم سادات کرام نهریم را تازہ کرد
رحلت بالا نشین، صدر عزو اصطفایا
(جوهری) با چشم پر آب و دل همچون کباب
گفته تاریخ وفاتش غاب شاه اولیا

۱۳۵۷ هجری قمری

« جوهری در تبریک عید به سعیدخان ادهمی سروده است »

عید قربانست و ما را نیست دلداری پدید
عالم اندر شادی و من ماتم و زار و فرید
هر یکی با دلبری همگردن و آغوش و خواب
چشم من در خواب درد و محنت و آزار دید
هر کسی با مطرب و ساقی برقص و وجد و حال
من بباد غم همی لرزم چو شاخ نار و بید
هر یکی با دوستدار خویش در صحرا و باغ
من بکنج بیت احزان دل پر از نار و وحید
زخم این ایام و درد روزگار را مرهمی
نیست جز دیدار خان سعد آثار سعید
یارب این عید سعید و سایر اعیاد باد
بس مبارک برو جودش بخت سرشار و مزید
زانکه با پای پیاده طاقت رفتن نبود
(جوهری) محروم شد از عید دیدار سعید

« جوهری خطاب به مافی رئیس امنیه مهاباد سروده است »
 مرا عرضی است میگویم به لحن و لهجه وافی
 تمنای قبولش میروود از حضرت مافی
 مرا جایی دهد در گوشه الطاف مهر خود
 نگاه گوشه چشمش بحال من بود کافی
 بدست لطف بنویسد بمأموران امنیه
 نگهدارند قدر (جوهری) با یک دل صافی
 ز وصفش هرچه بنویسم مقامش برتر است زینهار
 بهر جائی مجالی نیست در سجع و غزلبافی
 همین دست دعا بردار و از یزدان تمنا کنی
 بقدر و رفعت و عزت بمانند حضرت مافی

*** *** ***

« در تحسین از حُسن خط سهام‌الملک گوید: ^(۱) »
 بگو از من به ابن مقله و مانی که یک ساعت
 برون آرند سرازخاک تاپینند حال عالم را
 کنند تحسین و بوسند دست آقای سهام‌الملک
 ز حسرت تا ابد ریزند بر سر خاک ماتم را

۱ - سهام‌الملک: نامش محمد و پسر سلیمخان اول (حاج سرتیپ) است
 یکی از پسران سهام نیز نامش سلیم بوده که نوه سلیمان خان اولست

« جوهری در آرزوی دیدار سعیدخان ادهمی باغچه و »
« انتظار بازگشت او از سفر سروده است »

در آن روزی که توگشتی مسافر
نه بر لب خنده نه شادی بخاطر
سرور از اهل آبادی ندیدم
بجز اندوه یک شادی ندیدم
ندیدم شادی از اهل باغچه
لب از خنده فرو بسته چو غنچه
سماقان^(۱) ترشرو پیشانی پر چین
بپشت خویش بسته کوه سنگین
کونامار آنچنان گشتتست بیتاب
زدیده مپی نریزد قطره‌ای آب
ز باغ شامه تا کوه که ماجار
زهجرانت سیه پوشند یکبار

۱ - ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۱۵ مزارع روستای باغچه ۹، ۱۲، ۱۳، مزارع
روستای کانی شیشه ۱۰، ۱۴، ۱۶ مزارع روستای کرکره هستند

چنان گـردید دمادم چشم دُولان
روان گـردیده اشکش تاب به سیخان
گیاه لَو گـه نه پـژمرده از غـم
هـه نووله کرده بر سر خاک عالم
ده لوقه و واخ چشمش پر ز آبست
که لاهوش سینه اش همچو کبابست
زه جرت کانی شیتـه گشته مـجنون
سرشکش گاه خشک و گاه چو جیحون
رخ گلزهرد از غـم زرد گشته
سر کـانی عـلی پر درد گشته
چو کانی سـهید حسین و گـولی قـهـلبـه
همی گـویند و نـالند نـوبه نـوبه
اطـاق و مـسـجد و تـالار و ایوان
رسانده آه و واویلا به کیوان
امام زامن آن پیر خردمند
دعایت میکند پیش خداوند
همی گوید که آقای سعید خان
بهر جا هست سالم باد و شادان

« جوهری برای خیر مقدم سالار سعید حیدری نماینده »

« مکریان در مجلس شورای ملی سروده است »

يَا نَدِيمِي قُمْ فَنَاوِلْنِي الْمُدَامَ الْأَنْدَرِ
مِنْ شَرَابٍ يُحِينِي لَا مِنْ رَحِيقِ مُسْكِرِ
يَا مُغْنِي هَا فَغْنِي بِالمُقَامِ الْبَهْلَوِي
شَابَ شَيْبِي زَادَ عُمْرِي مِنْ قُدُومِ الْحَيْدِي
پارسی گوی گر چه تازی افصح و شیرین بود
عشق را گاهی حجازی خوش بود گاهی دری
وضع دنیا تازه گشت و جان نو آمد بما
از قدوم خیر سالار^(۱) سعید حیدری
صاحب سیف و قلم دارای علم و معرفت
با شرافت با دیانت در مقام داوری
تکیه بر اوج بلندی نیست هر کس را روا
هر کفی نبود سزاوار حسام حیدری
مسند رفعت نباشد جای هر کس در جهان
هر کلاه کج نمی باشد نشان برتری

۱ - سالار سعید حیدری : فرزند احمد بگ، فرزند ابراهیم به گ و برادر
مصباح الدیوان ادب در آن هنگام مالک روستای حاجیالیکه‌ند در حومه
بوکان و نماینده بوکان و مهاباد در مجلس شورای ملی ایران در زمان سلطنت
رضاشاه بوده است .

ای وکیل محترم ای پاکزاد پاک دین
ای بناموس و شرف در ملک ملت پروری
حبذا ملکی که دارد یک وکیل همچو تو
حمدلله اندرین دوران تو فرد و نادری
مجلس شورای ملی از وجودت پر فروغ
خوشدل از اخلاق نیکت لشکری و کشوری
اهل پیران و گورگ و منگور و زه رزا همه
مامش و خانزاده و بیگزاده و دهبوکری
چشم و دل پرنور و شادند از قدوم عالیت
چشم در راهند گر باری بدیشان بنگری
از قدومت مکریان ما شده خلد برین
جاودان دانیم خود را چون تو بر ما بگذری
خواهیم از تأثیر اعجاز رسول هاشمی
تا زمین گردد بدور جرم شمس خاوری
احترامت باد افزون، دشمنانت سرنگون
از سرت هرگز نیفتد این کلاه سروری
شکوه منما زین سپس از گردش این روزگار
شکر بر خوان فخر برامثال بنما (جوهری)
زانکه در ظلّ دوسالار سعید و اسعدی^(۱)
یک جناب داد خواه و یک جناب حیدری

۱ - سالار اسعد دادخواه : مالک روستای اَبلاغ بوده
۹۱

« جوهری در پاسخ غزل ملامعروف کوکه‌ای »

« که در مقدمه آمده است گوید »

ای چراغ محافل ادبی
خسرو عالم سخندانسی
فضل و علم تو در جهان معروف
مقتدای ادیب دورانسی
غزلت می‌برند دست بدست
چون متاع ظریف ایرانی
در مقالات تازی و فرسی
چون ظهیر و عدیل قانسی
در کلام بدیع همچون کلیم
در فصاحت نظیر سحبانسی
چامه‌آبادار و شیرینت
قوة روح و قوت جسمانی
نور بخشید دید و دل را
روح شد در قوای روحانی
معذرت خواسته‌اید زبنده خود
که ندارید وضع مهمانی
چشم من نیست برکباب و پلو
خورش و خوردنی الوانی
ذوق من با کلام شیرین است
که مرا باد قوت روحانی
من بغیر دعای خیر ز تو
نبودم آرزوی جسمانی

« در تبریک عصای اعطائی رضاشا به حاج باباشیخ جمیان سروده »

بیاور ساقی سیمین بدن جام سرور آور
بگاہ صبح بیرون ساز از دل غم خمار از سر
تو ای مطرب بزن یک پنجه بر تارِ بیاد یار
مغنی خوان نوائی را بیاد خسرو و قیصر
حریفان نوبت عیش است، فرصت را غنیمت دان
غمی بر باد ده چندی بنوشا نوش را مشگر
یکی مجلس بیارائید و شمع جمع روشن کن
گلاب و عطرافشانید و عودی ریز در مجمر
صراحی باده تنگ و بطری و با جام مینائی
نی و مزمار و تار و عود و چنگ و خنیاگر
ز گرجستان و چین هر جا پری روئی گمانداری
ز شیراز و صفاهان هر کجا باشد یکی شگر
ببزم، بخوان امشب نکیسا و باربد هر دو
بکام دوست میگردد بحمدآله مه و اختر
در این دوران که دین و ملت و دولت بکام ماست
بیا کامی برآریم از خدا خواهیم تا محشر
نگهدارد بیمن و طالع و اقبال و فیروزی
شهنشاه سریر آرا رضاشاه جهان پرور

ز قهرش باز از کبک دری منقار می بندد
ز عدلش میش با شیر زیان گردید همبستر
بدورانش تو گوئی سوره والشمس در کار است
که گرگ و بره هم آبند در هامون و دشت و در
سنانش سینه دوز دشمنان دولت و دین شد
چو از تیر کواکب دیو شیطان گشته خاکستر
برون آورده از چنگال دشمن خاک ایران را
دو دست اجنبی ببریده با شمشیر و با خنجر
برفح ظلم از مظلوم و دفع ظالمان سعی است
دو دست همتش دارد یکی تعویذ از حیدر
کیومرث و ز هوشنگ و اباطهمورث و جمشید
فریدون، سلم و تور و ایرج و بهرام بانوذر
انوشیروان و خسرو، نادر و شاپور و شاعباس
ز کیکاوس و کیخسرو، ز دارا و ز اسکندر
امیران اروپا تا سلاطینان عثمانی
ز اول تا نهایت پادشاهان عجم یکسر
بعدل و دانش و حکمت ببازوی جهانگیری
ندیده مادری همچون رضاشاه جهان پرور
به اهل علم و سادات و مشایخ فایض الجود است
شهنشاه عدالت گستر و اسلامیان پرور

بخلعت حاج باباشیخ جامیان را عطا فرمود
عصای پر زیاقوت و زالماس و درّو گوهر
سزاور عطا و خلعت شاهان چنین ذاتی است
نژادش کز دو سر باشد یکی زهرا و یک حیدر
چراغ دودمان سید مشهور زنبیلی
دلش چون چشم بینا چشم دل از دیده بیناتر
عمل را از چراغ شرع افروزده با ستادی
طریقت را بآئین شریعت داده زیب و فرّ
امام و پیشوای اهل علم و دانش و بینش
ردای معرفت بر دوش و تاج سروری بر سر
تعالی‌آله چه زیبد این عصا باین یدبضا
چو اعجاز کلیمش خوان بدفع دشمن ابتر
مبارک باد این دست و عصای نور در نورت
یکی بحر سخاو جود یک بحر پر از گوهر
بشباباش همین خلعت ندارد (جوهری) نقدی
بجان آورده جان بهر نثار سید سرور

« در تحسین حسن خط میرزا علی معتمد کردستانی سروده است »

از قلم پرسیدم ای شیرین نگار شهد بیز
ز آن زمان گشتی در انگشت دبیران مشک بیز
از که راضی بوده‌ای از ثلث و نسخ فارسی ؟
دست و انگشت که دیدی خوشنویس و سحر خیز ؟
خوش جوابی داد با ذوق و مقام خوشدلی
گشتم اندر اصفهان و رشت و یزد و انزلی
خوشنویسان را بسی دیدم ز فرس و ترک لیک
خوشنویسی منحصر در پنجه میرزا علی

*** *** ***

« جوهری ملای روستای (زگدراو) در نزدیکیهای مهاباد که با »

شدت فقر و پریشانی دست بگریبان بوده، وضع اسفبار و «

« دردآور خود را در این دو بیت برای ما بازگو مینماید »

بگو از من به ابن شب تا سحر چشم بر در خدا کیست عطا

کند یک سبد پشکل و دو ته پاله و دوبن گونی

خدا من نکنم از این وضع شکوائی

که این نصیبی است عطا کرده خداوند غنی

« جوهری در تبریک عصای مرصع اهدائی رضاشاه به حاج سید »
« عبدالله نهری گوید ^(۱) »

ای ساقی دلبر بده جامی ازین کوثر
مغنی خوان نوائی را روانبخش و سرور آور
از آن می کونشانند آتش مستی و مدهوشی
رباید غم زجان و دل، خمار و دردسر از سر
یکی مجلس بیارائیم و خوش باشیم تا هستیم
همه دستان براریم از خدا خواهیم تا محشر
رضاشاه جوانبخت و عدالت گستر ایران
بماند با سریر و تاج و تخت و پرچم و افسر
به هدیه حاج سید شیخ عبدالله عطا فرمود
عصای پر ز یاقوت و زالماس و در و گوهر
سزاوار عطا و خلعت شاهان چنین زاتی است
نسب از حضرت خیرالنساء دخت پیغمبر

۱ - این اشعار قسمتی است از قسیده عصای اعطائی به حاج باباشیخ با چند بیت اضافی که جوهری به تناسب به آن افزوده است. لازم به ذکر است که این شعر در تاریخ ۱۳۷۷/۲/۱۰ هـ ش از دفتر (بیاز) آقای محمد وجدی قزلچی در بوکان استنساخ گردید.

دراین دوران ما الحمدلله فرد و ممتاز است
رسیده خان یغمایش بهرکس کهتر و مهتر
چراغ چشم غوث و زبده سادات شمزین است
بچشم مردمان محبوب و از ارواح شیرینتر
مبارکباد این دست و عصای نور در نورش
یکی بحر سخا و جود، یک بحر پراز گوهر
.....
.....
بخواه ای (جوهری) از بارگاه ایزد تنها
دوام این چنین پشت و پناه و ملجأ و سرور

« ماده تاریخ قصر حاج سید عبدالله گیلانی به تاریخ قمری »

حضرت شیخ اجل زبده گیلانیان

مرشد شرع و طریقت قدوة روحانیان

حاج سید عبدالله مظهر لطف خدا

بحر سخاو عطا مرجع اسلامیان

ساخته یک قصرنو زیب چو قصر بهشت

مقدم او خیر باد بر همه گیلانیان

باقمری (جوهری) ماده تاریخ او

قصرنو زیب شیخ سال بنایش بدان

لطف خدا یاورش عزت و رفعت قرین

تا که بود مهر و ماه زیرنهم آسمان

« ماده تاریخ قصر شیخ بسال شمسی »

حضرت حاج سید عبدالله
شیخ و اولاد غوث گیلانی
لقب او شده سراج الدین
شهرت او شده گیلانی
مرشد و پیشوای اهل طریق
عالم و مقتدای روحانی
قصر از نو نهاده در دیـزج
نسخه‌ای از قصر ساسانی
مقدمش خیر باد و فرخنده
بر همه اهل آل گیلانی
ماده تاریخ او بخورشیدی
قصر شیخ اجل چو برخوانی

« جوهری موقعی که در قریه (رازان) ده سید موسی فرزند
« مرحوم حاج شیخ محمد گیلانی زاده بوده حاج شیخ عبدالله
« را بخواب می بیند، وقتی بیدار می شود چنان شور و حالی به
« او دست می دهد که بی اختیار اشعار زیر را می سراید »

شاهدی دارم ز مهر خاوری پر نورتر
شعله تابد بر جهان از خاوران تا باختر
ساقی بزم محبت فیض بخش سالکان
جذبه مهرش کشد هر کس که خواهد پیش در
چند هزاران باز و شاهین و هما و عندلیب
در کمند همتش چون مرغکی بی بال و پر
رشته‌ای از مهر خویش انداخته در گردنم
میکشد هر جا که خواهد، میروم با بال و پر
جرعه جام محبت داد و شیدایم نمود
مست و سرگردان چو مجنونم بکوه و دشت و در
همچو پروانه بدور شمع رویش در طواف
بی سر و سامان همی سوزم ز سر تا بال و پر
ای سرج‌الدین نهری دست بدامان توام
این غلام آستانت محو منما از نظر

یک نگاهت سوی بنده توتیاو کیمیاست
چشم روشن می نماید دل کند خالص چوزر
حمدلله شاه خوبانی چنین دیدم بخواب
صورت و قامت بلوح سیم نقش و مستطر
ای تو شاه دهلوی من خاک پای خالدم
لطف فرمائی تو هم با این غریب در بدر
یک توجه کارفرما بهر این پیر غلام
باز گیرد نوجوانی راز سر پیرانه سر
(جوهری) گر نیستی مجنون پیر نهریه
تو کجا و دیزج و رازان و دشت مَرگَور

« جوهری برای خیر مقدم بازگشت سید موسی »

« گیلانی زاده از سفر سروده است »

ای چراغ خاندان نقشبندی و قادری
اهل بیت مصطفی اولاد پاک حیدری
حمدلله از سفر بازآمدی شاد و بکام
نور بخشیدی بچشم ما چون نجم مشتری
منزلت بادا مبارک مقدمت باخیر باد
حق تعالی بخشدت قدر بلند و برتری
خواهم از انفاس سادات کرام نهریه
تا زمین گردد بدور جرم شمس خاوری
رفعت و مالت سعادت بخش باشد هم قرین
از سرت هرگز نیفتد این کلاه سروری
جان فدای آستان آل گیلانی بود
تا بماند در جهان جسم و روان (جوهری)

« برای ماده تاریخ قصیر سید موسی سروده است »

جناب سید موسی زنسل پاک حسن
بنانهاده سرایسی چو قصر شاه یمن
فرمود (جوهری) چه بود ماده تاریخش
گفتا حروف قصر سعادت قرین من

ئەم بەرھەمانە لە چاپ دراوہ:

تووکایە ک لە قەفەزدا: نووسەر نیما یوشیج. وەرگیر کەمال مەریوانی

دیاری سنە: بەشیک لە دیوانی مامۆستا ئەھوون

دیوانی بێسارانی: لیکۆلینەوہی حە کیم مە لا سالەح

دارمیخە ک: دیوانی بریندار. نامادە کردنی حەسەن گۆران

آشپزی کردستان: نامادە کردنی: کۆمەلیک نووسەر

بەم زوووانە لە چاپ دەدری

مریشکە قولە: نووسەر عومەر خوسرەوی

مەرۆکە و بزۆکە: نووسەر عومەر خوسرەوی

دیوانی تاهیربەگی جاف: لە نامادە کردنی حەسەن گۆران

چیرۆکی سواری مار - لە سەر شیعری سواری ماری مامۆستا ھەژار

نووسین و نامادە کردنی رەسوول رەش ئەحمەدی

ئاوہز و ئەوین: بەشیک لە دیوانی مامۆستا توفیق مەحموودی (ئوستا)

گولی گولزاری نہ ہری ہاتہ نیو باغ چرای ساداتی شہ مزین ہاتہ «سابلاغ»

تہی جہ نابی موقتہ دیر تہی ہہ مدہ می شہ و گاری دوور
بوچ رہ فیقی خوت بہ جیی ہیشت و بہ تہ نیا چوو یہ ژوور

ہہ وای ئاو و ہہ وای شاری «سنہ ت» کہ و تہ خہ یال و چووی
بہ سہ دزہ حمہ ت کہ دامہ زرای لہ حوجرہ ی دارو لیحسانی

سنندج خیابان شہدا پاساژ عزتی تلفن ۲۲۶۵۲۵۳

نرخہ ۶۰۰ تمہ نہ